

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR !

Heydar

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzətdir

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 140 (6340) 10 avqust 2021-ci il Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

YAP ölkədə aparılan islahatlara öz töhfələrini verir!

Avqustun 9-da Yeni Azərbaycan Partiyası Qazax rayon təşkilatının videoformatda X hesabat konfransı keçirilib. Əvvəlcə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı, Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda...

Bax 3

Baş endokrinoloq: Peyvənd vurduran vətəndaşların sayı artarsa, COVID-19-la mübarizə asanlaşar

Şəkərli diabet xəstələri yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasını daha ağır keçirirlər. Bu, təkcə koronavirus üçün deyil, bir çox xəstəliklər üçün xarakterikdir. Yəni, demək olar ki, bütün xəstəliklər şəkərli diabetli olanlar üçün daha təhlükəlidir. Şəkərli diabet digər xəstəliklər üçün birmənalı olaraq risk faktorudur. Biz COVID-19-a yoluxmalar təhlü

Bax 4

Sərnişinlər hava limanında vaxt itkisi ilə üzləşməyəcək - Yeni mobil tətbiq nələr vəd edir?

Laçından yeni görüntülər əhlizdən keçib Laçına gedir

Laçında son vəziyyət - dəhlizdən keçib Laçına gedirik

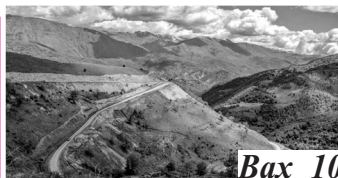

Prezident İlham Əliyev əsaslı şəkildə yenidən qurulan 500/330/220 kilovoltluq "Abşeron" yarımstansiyasının açılışında iştirak edib

Bax 2

Azərbaycan inkişafın yeni mərhələsini uğurla davam etdirir

Bax 10

Ermənistanda yeni terror təşkilatı yaradıldı: məqsəd Qarabağdır

Ermənistan 44 günlük ikinci Qarabağ müharibəsində sarsıdıcı məğlubiyyətə uğramasından sonra...

Bax 14

Paşinyanın İran səfərləri

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan vəzifəsini rəsmiləşdirdikdən sonra ilk xarici səfərini İrana reallaşdırdı. Bu, özəl səfər...

Bax 11

Qarabağdan ermənilərin böyük köçü başlayıb

Ermənistanın xarici himayədarlarına uyan Paşinyan hakimiyyəti ölkəsinin xilas qapılarını qapatmaqda israrlı mövqe tutur. Azərbaycan və Türkiyə ilə normal...

Bax 5

Qapanmalar olacaqmı? - Operativ Qərargah müzakirə aparır

Azərbaycanda son günlər ərzində koronavirusa...

Bax 7

Etibar Mirzəyev: "Türkiyədəki yanğınlar söndürüldükdən sonra Azərbaycana qürur hissi ilə qayıdacağıq"

Bax 6

Ermənistan ordusunun ölüm kabusu

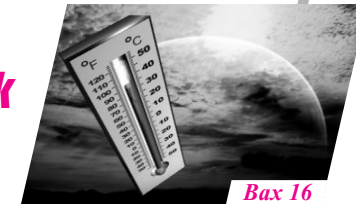
Bax 12

Övladımızın dost seçimi: qız-oğlan dostluğu nəyə səbəb olur?

Bax 15

40 dərəcəyədək isti olacaq

Bax 16

Prezident İlham Əliyev əsaslı şəkildə yenidən qurulan 500/330/220 kilovoltluq "Abşeron" yarımstansiyasının açılışında iştirak edib

Avqustun 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev əsaslı şəkildə yenidən qurulan 500/330/220 kilovoltluq "Abşeron" yarımstansiyasının açılışında iştirak edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, ötən əsrin 70-ci illərinin əvvəlindən başlayaraq ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə elektroenergetika sahəsi sürətlə inkişaf edib. Məhz həmin illərdə Ümummilli Liderin təşəbbüsü və birbaşa rəhbərliyi ilə Cənubi Qafqazda ən böyük istilik elektrik stansiyası olan "Azərbaycan" İstilik Elektrik Stansiyası inşa edilib, Bakı şəhəri və Abşeron yarımadasının sürətlə artan tələbatını qarşılamaq üçün bu stansiyada istehsal olunan elektrik enerjisinin Abşeron yarımadasına ötürülməsi məqsədilə ölkənin ən böyük yarımstansiyası olan 500/330/220 kilovoltluq "Abşeron" yarımstansiyasının tikilməsinə başlanılıb.

"Abşeron" yarımstansiyasında 40 ilə yaxın müddətdə istismarda olan avadanlıqlar köhnəliyindən, yeni texnologiyalara cavab vermədiyindən və bütün bunlarla yanaşı tələbat dəfələrlə artdığından istismarda ciddi

problemlər yaranırdı. Məhz buna görə, Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq ölkənin ən böyük yarımstansiyası olan "Abşeron" yarımstansiyası əsaslı şəkildə yenidən qurulub.

"Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin prezidenti Baba Rzayev dövlətimizin başçısına məlumat verdi ki, bu yarımstansiya bütövlükdə Bakının və Abşeron yarımadasının əksər hissəsini elektrik enerjisi ilə təchiz edir.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda həyata keçirilən siyasət nəticəsində sosial məsələlərin həlli, o cümlədən əhəlinin fasiləsiz və keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təminatı baxımından olduqca mühüm layihələr həyata keçirilib. Bu layihələrin hazırda dünyada davam edən pandemiya və iqtisadi-maliyyə çətinlikləri fonunda da uğurla icra olunması Azərbaycan dövlətinin qüdrətini nümayiş etdirməklə yanaşı, ölkəmizdə sosial infrastrukturun daha da müasirləşdirilməsi üçün atılan addımların ardıcıl olduğunu göstərir. "Abşeron" yarımstansiyasının müasir səviyyədə yenidən qurulması da Azərbaycanda enerjisistemin maddi-texniki bazasının daha da möhkəmləndirilməsi

şərait yaradılıb. Yarımstansiyanın strateji əhəmiyyəti nəzərə alınaraq, onun səmərəli və etibarlı iş rejiminin, dayanıqlılığının artırılması, istismar xərclərinin azaldılması, işçi heyəti üçün təhlükəsiz və rahat iş şəraitinin yaradılmasına tam nail olunub.

Qeyd edək ki, "Abşeron" enerji qovşağı nəinki Bakı və Abşeron yarımadasının, bütövlükdə ölkənin enerji sisteminin əsas bazası hesab olunur. Belə ki, Mingəçevir, Şirvan və digər şəhərlərdə yerləşən iri elektrik stansiyalarından çox böyük həcmdə yük, məhz "Abşeron" yarımstansiyasına, buradan isə sistem əhəmiyyətli 330, 220 kilovoltluq yarımstansiyalara ötürülür.

Yenidənqurma işləri zamanı yarımstansiyasının 500 və 330 kilovoltluq açıq paylayıcı qurğularında avadanlıqlar yenilənib, ərazi genişləndirilib, yeni 220 kilovoltluq

baxımından böyük rol oynayır.

Yenidənqurma işləri çərçivəsində köhnə idarəetmə binası əsaslı təmir edilib. Məhz burada ilk dəfə 22 nömrədən ibarət mühəndis-yataqxana korpusu inşa olunub, işçilərin istirahəti, idmanla məşğul olması, asudə vaxtlarını səmərəli keçirməsi üçün hərtərəfli

açıq paylayıcı qurğu inşa edilib. Həmçinin idarəetmə Mərkəzi tikilib və müasir qurğularla təchiz olunub. İdarəetmənin təkmilləşdirilməsi, yarımstansiyanın işinə real zaman rejimində nəzarət olunması və göstəricilərin "Azərenerji"-nin SCADA sistemində ötürülməsi məqsədilə yerli mikro-SCADA dispetçer

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il 2 iyul tarixli 357-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 6 mart tarixli 377 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il 2 iyul tarixli 358-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" 2000-ci il 29 dekabr tarixli 435 nömrəli, "Dövlət qulluqlarına əmək pensiyasının təyin edilməsi üçün dövlət məvacibinin hesablanması Qaydaları"-nın və "Dövlət qulluqlarının əmək pensiyasının yenidən hesablanması Qaydaları"-nın təsdiq edilməsi haqqında" 2005-ci il 7 fevral tarixli 194 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə Fərman imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 26 iyun tarixli 148 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin Nizamnaməsi"-ndə dəyişiklik edilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

Prezident İlham Əliyev Həbib Hüseyn oğlu İbrahimovun Naxçıvan Muxtar Respublikası Sədərək Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən azad edilməsi barədə Sərəncam imzalayıb.

idarəetmə sistemi qurulub və enerjisistemin mərkəzi SCADA sistemində inteqrasiya olunub. Beləliklə, yarımstansiyanın idarə olunması tam rəqəmsallaşdırılıb. Eyni zamanda, dispetçer idarəetmə otağında mərkəzi SCADA sistemi tam həcmdə təkrar ehtiyat variantda quraşdırılıb.

Prezident İlham Əliyev "Abşeron" yarımstansiyasını işə saldı.

Yarımstansiya Azərbaycanın 4 ən böyük istilik elektrik stansiyası - "Azərbaycan" İstilik Elektrik Stansiyası, "Sumqayıt", "Şimal" və "Cənub" Elektrik Stansiyaları, həmçinin Mingəçevir Su Elektrik Stansiyası, "Səngəçal", "Qobu" elektrik stansiyaları, "Xaçmaz" modul tipli elektrik stansiyası ilə əlaqələndirilib. Beləliklə, bu yarımstansiya bu qədər böyük generasiya mənbələri ilə əlaqələndirilən yeganə qovşaq yarımstansiyasıdır.

Yarımstansiyanın əsaslı şəkildə yenidən qurulması ilə onun yükötürmə qabiliyyətinin artırılmasına, elektrik təchizatının etibarlılığının və dayanıqlılığının yüksəldilməsinə, itkilərin azaldılmasına, müasir standartlara cavab verən innovativ həllərin tətbiqinə nail olunub.

Qarşıda duran layihələrdən biri də Rusiya ilə mövcud Yaşma-Dərbənd xəttinə paralel olaraq yeni 330 kilovoltluq Dərbənd-Abşeron xəttinin tikintisidir. Bununla əlaqədar yarımstansiyada genişləndirmə işləri aparılıb.

Avqustun 9-da Yeni Azərbaycan Partiyası Qazax rayon təşkilatının videoformatda X hesabat konfransı keçirilib. Əvvəlcə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı, Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan Vətən oğullarının əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Konfransın gündəliyi təsdiq edildikdən sonra YAP Qazax rayon təşkilatının sədri Həmid Pənahovun hesabat məruzəsi dinlənilib. Bildirib ki, rayon təşkilatının IX konfransından ötən dövr ərzində ölkəmiz və bölgəmiz üçün yaddaqalan hadisələrlə zəngin olmuşdur. Təbii ki, onların arasında ən

önəmlisi ərazi bütövlüyümüzün bərpa edilməsi, Vətən müharibəsində parlaq Qələbənin qazanılmasıdır. Şanlı Qələbəmiz Müzəffər Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyevin qətiyyəti, xalqımızın birliyi, həmrəyliyi, Qəhrəman Ordumuzun rəşadəti və peşəkərliliyi

YAP ölkədə aparılan islahatlara öz töhfələrini verir!

YAP Qazax rayon təşkilatının X hesabat konfransı keçirilib

nəticəsində qazanılmışdır. Bu gün Heydər Əliyev siyasi kursu möhtərəm Prezidentimiz, partiyamızın Sədri cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. YAP ölkədə aparılan islahatlara öz töhfələrini verir. Bu ilin mart ayında keçirilən Yeni Azərbaycan Partiyasının VII qurultayı partiyamızın fəaliyyətində yeni mərhələnin başlanğıcı oldu.

Rayon təşkilatının sədri daha sonra bildirib ki, hesabat dövrü ərzində təşkilatın kəmiyyət və keyfiyyət baxımından daha da inkişaf etdirilməsi, ideoloji və təşkilati işlərin gücləndirilməsi ilə bağlı bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. Partiyamızın qurucusu Heydər Əliyevin zəngin irsi geniş təbliğ və təşviq edilmişdir. Hazırda rayon təşkilatında 73 ərazi ilk partiya təş-

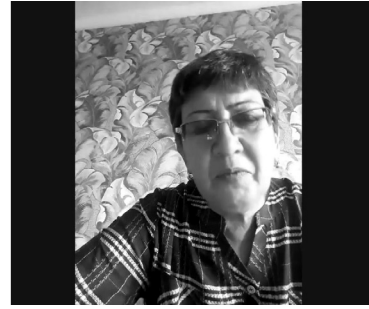
kilatı 10249 nəfər partiya üzvünü özündə birləşdirir. Onlardan 6515 nəfəri, yeni 63,6%-i qadınlar, 2556 nəfəri, yeni 24,9%-i gənclərdir.

Sonra YAP Qazax rayon təşkilatının Nəzarət-Təftiş Qrupunun

sədri Ramil Qurbanovun hesabatı dinlənilib.

Müzakirələr zamanı Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov, YAP Qazax rayon təşkilatının sədr müavini Məmməd Yusifov, rayon təşkilatının Şura üzvü Tərhan Bə-

dəlova, rayon təşkilatının İdarə Heyətinin üzvü Anar Nəbiyev, Qazax şəhər 3 sayılı tam orta məktəb ərazi ilk partiya təşkilatının sədri

Tahirə Xasməmmədova hesabat dövrü ərzində görülən işlərdən bəhs ediblər.

Konfransda çıxış edən YAP Mərkəzi Aparatının Təşkilat şöbəsinin müdiri Əhliman Tağıyev bildirib ki, bu gün ümummilli liderin siyasi kursunun layiqli davamçısı, ölkə Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət ölkəmizə böyük nüfuz qazandıraraq, Azərbaycanı qalib ölkəyə çevirib. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyası yeni reallıqların qarşısında illər üçün müəyyənləşdirdiyi hədəflərə yüksək səviyyədə nail olmaq potensialına, gücünə malikdir.

Əhliman Tağıyev çıxışının sonunda YAP Qazax rayon təşkilatının gələcək fəaliyyəti ilə bağlı tövsiyələrini verib.

Konfransda YAP Qazax rayon təşkilatının hesabat dövrü ərzindəki fəaliyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilib.

Yeni Azərbaycan Partiyası Gədəbəy rayon təşkilatının XI hesabat konfransı keçirilib

Avqustun 9-da Yeni Azərbaycan Partiyası Gədəbəy rayon təşkilatının videoformatda XI hesabat konfransı keçirilib.

Öncə müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradıcısı, ümummilli lider Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Konfransın gündəliyi təsdiq edildikdən sonra YAP Gədəbəy rayon təşkilatının sədri Rüstəm Nağıyev hesabat məruzəsi ilə çıxış

edib. Bildirib ki, hazırda rayon təşkilatı 80 ərazi ilk partiya təşkilatında 5816 partiya üzvünü birləşdirir. Partiya üzvlərinin 2098 nəfəri qadınlar, 2273 nəfəri isə gənclərdir. Partiyamızın hər bir üzvü ümummilli lider Heydər Əliyevin ideyalarına sadiqliyini nümayiş etdirərək onun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizin qüdrətlənməsi və inkişafı, rayonumuzun rifahı naminə əllərindən gələni əsirgəmir, bundan sonra da bu yolla inamla addımlayacaqlar.

44 günlük Vətən müharibəsində əldə olunan parlaq Qələbəmizin yaratdığı reallıqlardan bəhs edən

R.Nağıyev deyib ki, yeni çağırışların həyata keçirilməsində Yeni Azərbaycan Partiyası daim ön sıralarda olub. YAP Gədəbəy rayon təşkilatının çoxsaylı üzvləri də daim ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ətrafında sıx birləşərək, hədəflərin gerçəkləşməsinə öz töhfələrini verməyə çalışırlar.

Sonra YAP Gədəbəy rayon təşkilatının Nəzarət-Təftiş Qrupunun sədri Yusif Murğuzovun hesabatı dinlənilib.

Müzakirələr zamanı Gədəbəy Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı İbrahim Mustafayev, Yeni Azərbaycan Partiyasının Təftiş Komis-

siyasının sədri, Milli Məclisin deputatı Sevinc Hüseynova, Gədəbəy rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri Kerəm Məmmədov, YAP Gədəbəy rayon təşkilatı Qadınlar Şurasının sədri Mələhət Əliyeva, rayon təşkilatının Şura üzvü Namiq Rüstəmov hesabat dövründə görülən işlərdən bəhs ediblər.

Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən uğurla həyata keçirilir. İdeyalarla zəngin olan YAP dövlətçiliyimizin inkişafı, xalqın rifahı, xoşbəxt gələcəyi naminə fəaliyyət göstərən və konkret konsepsiyaya malik siyasi təşkilatdır. Bu gün qürur hissi

Konfransda çıxış edən YAP Mərkəzi Aparatının Təşkilat şöbəsinin müdiri Əhliman Tağıyev bildirib ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu ənənələr

ilə qeyd edirik ki, ulu öndər Heydər Əliyevin şah əsəri olan müasir müstəqil Azərbaycan dövləti son 18 ildə ölkə Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə möhkəm təməl üzərində yeni, daha təkmil islahatlar əsasında inkişaf edir. Bu, Yeni Azərbaycan Partiyasının cəmiyyətdə möhkəmlənən mövqeyində, sıralarını kəmiyyət və keyfiyyət baxımından zənginləşdirməsində, yeni-yeni hədəflərə doğru inamla irəliləməsində də aydın ifadəsini tapır.

Hər bir rayon təşkilatının YAP-ın qarşısına qoyduğu hədəflərə, çağırışlara yüksək səviyyədə nail olmasında öz payı olduğunu vurğulayan Ə.Tağıyev YAP Gədəbəy rayon təşkilatının gələcək fəaliyyətinə uğurlar arzulayıb.

Konfransda YAP Gədəbəy rayon təşkilatının hesabat dövrü ərzindəki fəaliyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilib.

Kamilə Əliyeva: Peyvənd vurduraraq özümüzü və xalqımızı COVID-19 bəlasından xilas edə bilərik

Son günlər Azərbaycanda yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasına yoluxanların sayı artıb. Təəssüflər olsun ki, bir sutkada sağalanların sayı da yoluxanlardan xeyli azdır. Həmçinin hər gün koronavirus infeksiyasından həyatını itirənlərin sayının ötən günlərlə müqayisədə daha çox olduğunu müşahidə edirik. Bunun səbəbi vətəndaşların Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın COVID-19-la əlaqədar qaydalarına tam riayət etməməsi, bir sıra hallarda qapalı məkanlarda tibbi maska taxmamlarıdır.

Bunu AZƏRTAC-a açıqlamasında Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin üzvü Kamilə Əliyeva bildirib.

Son aylar müəyyən yumşalmalar tətbiq olunsada bəzi vətəndaşların bundan sui-istifadə etdiyinə diqqət çəkən deputat deyib: "Misal üçün, toy mərasimlərinin təşkili qaydala-

rını bilirik. Yeni, toyda iştirak edənlərin sayının 150-ni keçməməsi və qonaqların koronavirus əleyhinə peyvənd vurdurmuş olması vacibdir. Lakin media vasitəsilə xəbər tuturuq ki, qaydalara hər vətəndaş riayət etmir. Kütləvi toplaşmalar olduqda COVID-

19 sürətlə yayılmağa başlayır və nəticədə, bir sutkada virusa yoluxanların sayı 1000-i keçir".

COVID-19-dan yeganə xilas yolunun əhalinin peyvənd vurdurması olduğunu vurğulayan parlamentin üzvü deyib: "Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı koronavirusun mutasiyaya uğramış yeni ştamları barədə məlumat verir. Hər yeni ştam əvvəlki ilə müqayisədə daha təhlükəli hesab olunur. Qeyd edirlər ki, yeni ştamların yoluxduruculuq qabiliyyəti və yayılma sürəti daha yüksəkdir. Bütün dünya hələ də koronavirusun təsiri altındadır. Amma şükürlər olsun ki, Azərbaycan dövlətinin gördüyü qabaqlayıcı tədbirlər nəticəsində, vətəndaşlarımız çətinliklə üzləşməyiblər. Ölkədə kifayət qədər

vaksin ehtiyatı var. Vətəndaşlar mütləq vaksin vurduraraq xalqımızın koronavirusdan qurtulmasına töhfə verməlidirlər. Sağlamlığımızın qorunması dövlətin prioritet məsələlərindən biridir. Vətəndaşların sağlamlığı məsələsinə hər birimiz məsuliyyətlə yanaşmalıyıq. Vaksin olunmaqla həm özümüzü, həm də xalqımızı COVID-19 bəlasından xilas edə bilərik. Yeni hazırda virus əleyhinə peyvənd vurdurmaqdan başqa çıxış yolumuz yoxdur. Nə qədər çox vətəndaş vaksin vurdursa, təhlükə də bizdən o qədər uzaq olar. Doğrudur, vaksinasiyadan keçənlərin virusa yoluxmayacağına zəmanət verilmir. Amma əsas odur ki, həmin şəxslər yoluxduğu təqdirdə xəstəliyi yüngül keçirəcəklər və ölüm riski, demək olar ki, yoxdur. Buna görə də, yeganə çıxış yolumuz vaksinasiyadır. Vətəndaşlar kütləvi toplaşmalardan çəkinməli, Operativ Qərargahın qaydalarına ciddi riayət etməlidirlər".

Baş endokrinoloq: Peyvənd vurduran vətəndaşların sayı artarsa, COVID-19-la mübarizə asanlaşar

Şəkərli diabet xəstələri yeni növ koronavirus (COVID-19) infeksiyasını daha ağır keçirirlər. Bu, təkcə koronavirus üçün deyil, bir çox xəstəliklər üçün xarakterikdir. Yəni, demək olar ki, bütün xəstəliklər şəkərli diabeti olanlar üçün daha təhlükəlidir. Şəkərli diabet digər xəstəliklər üçün birmənalı olaraq risk faktorudur. Biz COVID-19-a yoluxmalar təhlükəli olduğu üçün belə xəstələrin peyvənd olunmasının tərəfdarıyıq. Lakin bir sıra hallarda şəkər xəstəliyi koronavirus əleyhinə peyvənd vurdurmaq üçün əks-göstəriş ola bilər. Əgər qanda şəkərin miqdarı çox yüksəkdirsə, peyvənd müvəqqəti olaraq vurulmamalıdır. Belə olan halda, koronavirusa qarşı vaksin yalnız qanda şəkərin miqdarı kompensasiya olunduqda vurula bilər. Çünki peyvənd vurdurmuş şəxslər koronavirusa yoluxsalar belə, xəstəliyi nisbətən yüngül keçirirlər.

Bunu AZƏRTAC-a açıqlamasında Səhiyyə Nazirliyinin baş endokrinoloqu Babək Salek Qənnadi deyib. Baş endokrinoloq bildirib ki, COVID-19 əleyhinə peyvənd vurdurmağın hansı hallarda əks göstəriş olduğunu xəstələrə individual yanaşaraq müəyyən etmək lazımdır.

"Avqustun 9-dan "Əks-göstəriş sertifikatı"nın verilməsinə başlanılıb. COVID-19 əleyhinə peyvəndlərin kimin üçün əks göstəriş olduğuna poliklinikalarda və xüsusi təşkil edilmiş komissiyalarda terapevtlər qərar verirlər. Klinikaya əks göstəriş barədə arayış almaq üçün daha çox zob və şəkərli diabet xəstələri müraciət edirlər. Qalxanabənzər vəzin xəstəliklərindən əziyyət çəkənlər düşünür ki, onlarda autoimmun zob xəstəliyi olduğu üçün ümumiyyətlə peyvənd vurdura bilməzlər. Peyvənd zob xəstələrinə yalnız xəstəliyin kəskin mərhələsində vurulmaya bilər. Eutriod vəziyyətdə peyvənd vurdurmaq mümkündür", - deyən mütəxəssis bildirib.

B.S.Qənnadi məsləhət görür ki, orqan transplantasiyası keçirən xəstələr koronavirus əleyhinə peyvənd vurdurmasınlar: "Böyrək transplantasiyası olunan xəstələri xüsusi qeyd etmək lazımdır. Onlar prizalon və sitostatiklər qəbul edirlər. Köçürülmüş orqanın qopmaması üçün istifadə edilən bu dərman preparatları ilə yanaşı peyvənd vurulsa, onun heç bir xeyri olmayacaq. Peyvəndlər orqanizmdə antiscimlərin yaranması və immunitetin yüksəlməsi üçün istifadə edilir. Nəticədə, bədənin virusa qarşı müqaviməti artırılır. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının əks göstərişlə əlaqədar protokolu yoxdur. Yəni, hansı xəstəliklərin əks-göstəriş olduğu barədə dəqiq məlumat verilməyib.

Anemnezidə (xəstənin həyat şəraiti, yaşayış tərz, xəstəliklər və inkişaf tarixi) anafilaktik şok, kvinke ödemi və ya başqa xoşagəlməz allergik reaksiyalar olan xəstələrə peyvənd vurmaq üçün ciddi təhlillər aparmaq lazımdır. Bundan başqa, kimyaterapiya alan onkoloji xəstələrə də peyvənd vurularkən ehtiyatlı olmaq lazımdır".

Baş endokrinoloq, həmçinin ölkədə aparılan vaksinasianın əhəmiyyətindən bəhs edib: "Vaksin vurduran vətəndaşlar nə qədər çox olarsa, COVID-19-la mübarizədə də o qədər tez qalib gələ bilər. Nəzərə almaq lazımdır ki, bir çox xəstəliklə məhz peyvəndləmə hesabına mübarizə apara bilmişik. Əsassız fikirlərə uymadan, qorxu keçirmədən vaksin vurdurmaq lazımdır. SSRİ-nin səhiyyə sisteminin qurucularından olan tanınmış həkim Nikolay Semashko deyib ki, təbabətin gələcəyi profilaktikadır. Yeni, xəstəliyi müalicə etmək yaxşıdır, amma onun qarşısını almaq daha asandır. Hesab edirəm ki, koronavirus əleyhinə peyvənd vurdurmaq da profilaktikadır".

Koronavirusa yoluxma sayı niyə artır?

Məlum olduğu kimi, son həftələr koronavirusla bağlı dünyada vəziyyət yenidən pisləşməyə doğru gedir. Azərbaycanda da yoluxma sayının dinamik artımı ölkəmizdə bu müstəvidə yenidən həyəcan təbili çalınmasına səbəb olub. Hətta Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesus da artıq dünyada vəziyyətin acınacaqlı olduğunu qeyd edib: "Koronavirus mutasiyaya uğramaya davam edir, buna görə də hazırda bu qrupa aid edilmiş dörd ştam - "Alfa", "Beta", "Qamma" və "delta"ya əlavə olaraq yeni, xüsusilə təhlükəli variantların ortaya çıxması ehtimalını nəzərə almalıyıq. ÜST COVID-19 xəstəliyinə səbəb olan virusun onun haqqında gələn ilk məlumatlardan bəri dəyişdirildiyi və dəyişməyə davam etdiyi barədə xəbərdarlıq etmişdi. Beləliklə, narahatlığa səbəb olan dörd variant ortaya çıxdı və virus yayılmağa davam etdiyi müddətdə daha çox sayda yeni variant ortaya çıxacaq".

O vurğulayıb ki, son həftələrdə ÜST-ün altı bölgəsindən beşində yoluxma hallarının sayında qeyd olunan kəskin artıma səbəb "Delta" variantıdır. ÜST rəhbəri koronavirusla bağlı testləməni yaxşılaşdırmağa çağırır. O, adambaşına düşən gəlirləri aşağı olan ölkələrdə əhalinin test nisbətinin yüksək gəlirli ölkələrin səviyyəsinin 2 faizindən azını təşkil etdiyini xatırladı: "Müvafiq testləmənin mövcud olmamasına görə heqiqi epidemioloji vəziyyət və onun necə dəyişdiyi barədə məlumat əldə etmək mümkün olmur. Dünyadakı test səviyyəsini yüksəltmədən, xəstəliklə ön xəttə mübarizə apara bilməyəcəyik və koronavirusun yeni, daha təhlükəli variantları riskini azalda bilməyəcəyik".

Yeri gəlmişkən onu da qeyd edək ki, Azərbaycana qonşu olan ölkələrdə də vəziyyət pisləşməkdədir. Rusiyada virus getdikcə daha böyük sürətlə yayılır. Gürcüstanda da vəziyyət sürətlə pisləşir. Ölkənin tanınmış allerqoloq-immunoloqu Bidzina Kulum-

beqov qeyd edib ki, avqustun sonlarında Gürcüstanda koronavirusun "Delta" ştamı tüpən edəcək. Onun sözlərinə görə, ölkə sərt qapanmalarla üz-üzədir: "Ölkə əhalisinin az bir hissəsinin peyvənd olunması koronavirusa qarşı mübarizədə ciddi problemlər yaradır. Gündəlik yoluxma və koronavirusdan ölüm hallarının artması ciddi narahatlıq yaradır. Odur ki, insanlar daha çox qorunmalı, tibbi maskalardan qapalı və açıq məkanlarda istifadə etməli, vaksinasiya olunmalıdırlar. Əks halda qapanmalar və daha sərt tədbirlər qaçılmaz olacaq".

Əvvəldə qeyd etdiyimiz kimi, Azərbaycanda da vəziyyət təhlükəli mənbəyə keçib. Belə ki, koronavirus infeksiyasına yoluxma sayı yenidən artıb. Ölkəmizdə virusa yoluxma sayı niyə artır? Buna səbəb nədir?

Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədr müavini Rəşad Mahmudov mövzu ilə bağlı "İki sahil"ə açıqlamasında bildirib ki, son günlər ölkəmizdə koronavirus infeksiyasına yoluxma sayının artması heç də yaxşı hal deyil. Sözsüz ki, buna səbəb sosial təmasın bu və ya digər şəkildə artmasıdır: "Göründüyü kimi, kütləvi tədbirlərin keçirilməsi zama-

nı insanlar arasında təmas artır. Bu da yoluxmaların artmasına gətirib çıxarır. Əfsuslar olsun ki, artıq insanların qapalı məkanlarda da maska taxmadığını görürük. Toy şənliklərini də xüsusi qeyd etmək istədim. Şadlıq saraylarının açılmasını dövlətimiz də çox istəyirdi. Sözsüz ki, bu, iqtisadi baxımdan da vacib hesab edilir. Şadlıq saraylarının açılması ilə bağlı qaydaları da müəyyən etdik. Qaydalar o qədər də ağır deyil. COVID pasportu olanlar toya gələ bilər. Amma həm sahibkarlar qoyulan qaydalardan kənara çıxır, həm də bir gündə toya gələn yüzlərlə insan COVID pasportu olmadığı üçün geri qaytarılır. Bu, doğru yanaşma deyil. Amma ümumilikdə insanların əksəriyyəti karantin qaydalarına əməl edir və bu baxımdan dünya ölkələri ilə müqayisədə də irəlidedirik. Bu arada onu da qeyd edim ki, yumşalmalarla bağlı narahatedici məsələlər də çoxdur. Binaların girişində və bir qədər nəzarət olmayan yerlərdə insanlar tibbi maska taxmırlar. Biz ilk gündən deyirdik ki, yeni ştam və yoluxma rəqəmlərinin artımını gözləyirik. Çıxış yolu odur ki, vaksinasianın aparılmasını sürətləndirək, maska taxmaq və sosial məsafəni gözləyək. Ümumilikdə götürsək, qoyulan bütün qaydalara hamılıqla riayət etsək tezliklə virusa qalib gələ bilərik".

Mənsümə Babayeva

- Elman müəllim, birliyi, həmrəyliyi, dostluğu, qardaşlığı ilə daim dünya ölkələri üçün nümunə olan Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini şərtləndirən amillər hansılardır?

- Bu gün dünyada dövlətlər arasında bir etimadsızlıq mühiti hökm sürməkdədir. Bu reallıqlar fonunda Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri əslində bütün dünya ölkələri üçün bir nümunədir, bir örnekdir. "Dövlətlərarası münasibətlər necə olmalıdır" sualına cavab axtarmaq üçün çox uzağa getmək lazım deyil. Məhz Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini öyrənmək və dövlətlərarası münasibətlərdə ondan bəhrələnmək lazımdır. Bu, bir həqiqətdir. Bu, bir aksiomdur. Bütün dünya ölkələri getdikcə bunu daha çox dərk etməlidirlər. Xüsusilə də çətin, mürəkkəb anlarda Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini hansı yüksək səviyyədə olduğu özünü bir daha büruzə verir. Vətən müharibəsində Türkiyə qardaş Azərbaycan dövlətinə, Azərbaycan xalqına çox yüksək səviyyədə siyasi və mənəvi dəstək göstərdi. Ölkə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan müharibənin ilk günlərindən Azərbaycan dövlətinin yanında olduğunu bildirdi. Türkiyənin müdafiə naziri, xarici işlər naziri və digər nazirlikləri, onların rəhbərləri Azərbaycanın haqq işini müdafiə etdiklərini hər zaman bildirdilər. Bu birlik, həmrəylik üçüncü dövlətin Vətən müharibəsində müdaxiləsinə, Ermənistanın müdafiəsinə açıq şəkildə mane oldu. Bu da çox önəmli hadisədir. Eyni zamanda, Azərbaycan da hər zaman Türkiyənin yanındadır. Bütün çətin məqamlarda Türkiyənin yanında olan ilk dövlət məhz Azərbaycan oldu. Bu günlərdə Türkiyədə meşə yangınları Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin necə yüksək səviyyədə olduğunu bir daha nümayiş etdirdi. Bu yangınların ilk günü Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev Türkiyə Prezidentinə zəng etdi və istənilən səviyyədə dəstək, yardım göstərməyə hazır olduğunu bildirdi. Bu istiqamətdə çox ciddi əməli addımlar atılmağa başlayıb. 100-ə qədər maşın və texnika Türkiyəyə göndərilib. Yanğın zonasında 1 helikopter, 1 amfibiyalı tipli yanğınsöndürən təyyarə, 510 nəfər yanğınsöndürən fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan Prezidenti əlavə 200 nəfər xüsusi təlim keçmiş yanğınsöndürən heyətin də göndərilməsini təklif etdi. Beləliklə, Azərbaycandan olan yanğınsöndürən heyətin sayı 710 nəfərə çatdırılacaq. Bütün bunlar göstərir ki, bəli, bizim qardaşlığımız və dostluğumuz əbədidir. Prezidentlərimiz, dövlətlərimiz, xalqlarımız

"Azərbaycan-Türkiyə dostluğu əbədidir, heç bir üçüncü qüvvə bu dostluğa xələl gətirə bilməz"

Milli Məclisin deputatı
Elman Nəsirovun
yap.org.az-a müsahibəsi

mız dost və qardaşdır.

Xüsusilə iyunun 15-də Şuşada imzalanmış tarixi Şuşa Bəyannaməsi Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini strateji mütəfiqlik səviyyəsinə qaldırdı. Münasibətlərin bundan yüksək səviyyəsi yoxdur. Eyni zamanda, Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan parlament sədrlərinin imzaladığı Bakı Bəyannaməsi Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini inkişafında növbəti yeni mərhələ oldu. Bütün bunlar hamısı bir daha ona dəlalət edir ki, Azərbaycan və Türkiyə dostluğu əbədidir, heç bir üçüncü qüvvə bu dostluğa xələl gətirə bilməz.

Həm də bu dostluğu şərtləndirən ən mühüm amillərdən biri onunla bağlıdır ki, hər iki dövlətə nəhəng dövlət xadimləri rəhbərlik edirlər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 44 günlük Vətən müharibəsində tarixi Zəfərə imza atmaqla öz adını təkə ölkəsinin tarixinə deyil, əslində dünyanın hər tarixinə birləşməyə layiq olduğunu göstərdi. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Türkiyəni dünyanın əsas güc mərkəzlərindən birinə çevirməyi bacarmışdır. Bu gün Türkiyə NATO-da öz hərbi potensialına görə ikinci, dünyada isə onuncu qəddərdir. Bu tarixi nailiyyətlərin əldə edilməsində Rəcəb Tayyib Ərdoğanın misilsiz xidmətləri var. Sözüün həqiqi mənasında bugünkü dünyamızın ən xarizmalı liderlərindən biridir. Bu iki nəhəng şəxsiyyətin dostluğu Azərbaycan-Türkiyə tarixi dostluğunun daha da möhkəmlənməsi mənafeyinə xidmət göstərir. Bu isə bizim düşmənlərimizi, xüsusilə də Ermənistan dövlətini, onun siyasi-hərbi rəhbərliyini xeyli qıcıqlandırır.

- İşğalçı Ermənistanın artıq adət halına

çevirdiyi atəşkəs rejimini pozmasını, təxribatlar törətməsini necə şərh edərdiniz?

- Qeyd etdiyim kimi, Azərbaycan-Türkiyə tarixi dostluğunun daha da möhkəmlənməsi Ermənistan dövlətini, onun siyasi-hərbi rəhbərliyini qıcıqlandırır. Nəticədə isə Ermənistanın atəşkəs rejimini intensiv şəkildə pozması, sərhəd insidentlərini həyata keçirməsi, cürbəcür təxribatlara əl atması baş verir. Onların heç bir nəticəsi olmayacaq. Çünki ortada qalib Azərbaycan dövləti var. Bu dövlətin ən yaxın mütəfiqi olan Türkiyə dövləti var. Ermənistanın siyasi-hərbi rəhbərliyi ilk növbədə papağını qarşısına qoyub düşünməlidir. Nəticə çıxarmalıdır ki, yeganə yol əməkdaşlıq yoludur. Konfrantasiya yolu Ermənistanı məhvə aparır. Ermənistan üçün bu gün hava, su qədər lazım olan məsələ düşüdüğü ağır iqtisadi fəlakətdən qurtarmaqdır. Ermənistan blokada vəziyyətindən çıxmaq haqqında düşünməlidir. Bunun yolu isə Azərbaycanın irəli sürdüyü şərtləri qəbul etməkdən keçir. Həmin şərtlər isə çox sadədir. Əməkdaşlıq, ilk növbədə, Zəngəzur dəhlizinin açılması, sülh müqaviləsinin imzalanması, minalanmış ərazilərin xəritəsinin verilməsi və bundan irəli gələn digər addımlar, xüsusilə də qeyd etdiyim kimi, kommunikasiyaların bərpası əsasdır. Əgər bunları edəcəklərsə Ermənistanın nicatı olacaq. Ermənistan dövləti, xalqı da gələcəyinə nikbin baxa bilər. Yox bu olmayacağısa Ermənistan dövlətini, xalqını daha böyük fəlakətlər gözləyir. Amma təəssüf ki, Ermənistan son baş verən hadisələr, xüsusilə də Ermənistanın müdafiə nazirinin son sayıqlamaları belə nikbin proqnozlar vermək üçün elə də ciddi əsaslar yaratmır.

- Elman müəllim, Ermənistanın müdafiə nazirinin son bəyanatının arxasında hansı

sı niyyətlər dayanır?

- Ermənistanın müdafiə naziri Arşak Karapetyan Azərbaycan əsgərlərinin Ermənistan sərhədlərini keçəcəyi təqdirdə məhv edilməsi ilə bağlı əmr imzalayıb. Eyni zamanda, qeyd olunur ki, buna imkan verən erməni hərbiçiləri də çox sərt cəzalandırılacaq. Nə baş verməkdədir? Ermənistan müdafiə naziri niyə belə əmr imzalayıb və bu əmrin arxasında hansı niyyətlər dayanır? Bu məsələni təhlil etdikdə birinci onu söyləmək istərdik ki, əvvəla qalib, müzəffər Azərbaycan ordusunun Ermənistan sərhədini keçmək niyyəti yoxdur. Bizim qarşımızda belə bir strateji məqsəd dayanmır. Əgər bunu etsəydik, keçən ilin məlum Tovuz hadisələri zamanı edərdik. Bunu elə 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə reallaşdırırdıq. Sadəcə bizim qarşımızda belə hədəf dayanmır. Bizim hər hansı ölkənin sərhədini keçmək niyyətimiz yoxdur. İkincisi, artıq bu əmrin özündən bəlli olur ki, Ermənistan müdafiə naziri təlaşdadır, həyacandadır, gərginlik içərisindədir. Hesab edir ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri əgər sərhədi keçsə, Ermənistanın silahlı qüvvələrinin müqavimət potensialı çox aşağıdır, hətta onlar müqavimət göstərməyə bilər. Bu halda çıxış yolu kimi erməni əsgərlərinin çox sərt cəzalandırılacağı ilə bağlı əmr imzalayıb. Bu gün Ermənistan müdafiə naziri etiraf etmiş olur ki, ordusunda vəziyyət bərhad vəziyyətdədir. Yəni, 10 mindən çox fərarisi olan bir ordudan əslində başqa bir şey gözləməyin də mənası yoxdur. Bu hadisə onu bir daha göstərdi ki, Ermənistan hakimiyyət yenə də populist mövqe tutmaqda davam edir, gündəmdə məhz bu cür bəyanatlar və əmr-lər qalmaq istəyir. Reallıqlar isə başqadır. Azərbaycan Ordusu tarixi missiyasını Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə həyata keçirir və bu gün də torpaqlarımızı qoruyur. Eyni zamanda, bütün ərazilərimizdə Azərbaycan bayrağının dalğalanması üçün lazımı addımları atır. Çox yaxın perspektivdə hansı ərazimizdə Azərbaycan bayrağı dalğalanmırsa, biz ona da şahidlik edəcəyik. Ortada ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin siyasi iradəsi, Azərbaycan xalqının cənab Prezidenti birmənalı dəstəkləməsi var. Təbii ki, bütün bu reallıqlar fonunda Azərbaycan Ordusunun şücaəti, qəhrəmanlığı göz önündədir. Bütün bu reallıqlar nəticə etibarilə qarşımızda dayanan bütün hədəflərə çatmağımız üçün münbit şəraiti təmin edir. Ermənistanın müdafiə nazirinin məlum bəyanatı sərşəm, axmaq düşüncəsinin məhsuludur.

Ermənistanın xarici himayədarlarına uyan Paşinyan hakimiyyəti ölkəsinin xilas qapılarını qapatmaqda ısrarlı mövqe tutur. Azərbaycan və Türkiyə ilə normal münasibətlər qurmağa cəh etmək əvəzinə Ermənistanı daha dərin sosial-iqtisadi böhrana sürükləyən addımlar atır. Azərbaycanla sərhəd bölgəsinə də hərbi təxribatlar törətməklə, Ermənistanın onsuz da olmayan dövlət büdcəsinə boşaldır. Halbuki Paşinyan hakimiyyəti bu hərbi təxribatlarla yalnız dövlət büdcəsini deyil, həm də elə Ermənistanı da boşaldır. Məsələ ondadır ki, Ermənistan mətbuatının verdiyi məlumatlara görə, ermənilər bu ölkənin perspektivlərinə ciddi şübhə ilə yanaşırlar. Ona görə də, Ermənistandan mühacirət edənlərin sayı yenedən sürətlə artmağa başlayıb. Rəsmi statistikaya görə, bu ilin əvvəlindən Ermənistanı tərk edənlərlə ölkəyə qayıdanlar arasında nə az, nə çox, 30 min nəfər fərq var. Təbii ki, bu rəqəm 2,5 milyana yaxın əhalisi olan Ermənistan üçün fəlakətin önəmli əlaməti sayıla bilər. Çünki bu, Ermənistanın sürətlə boşalma mərhələsinə girdiyini təsdiqləyir. Əsas səbəblərsə, müharibə təhlükəsinin qalması, sosial-iqtisadi böhranın dərinləşməsi, gündəlik həyat şəraitinin olmaması ilə birbaşa bağlıdır. Belə anlaşıqlı ki, Ermənistan müəyyən mənada, "apokolipsis təhlükəsi" qarşısında qalır. Ermənistan sürətlə boşalır, əhali ölkəni tərk edir, sosial-iqtisadi böhran dalğası dərin-

ləşir, aclıq-səfalet vəziyyətinin əhatə dairəsi genişlənir, erməni toplumu arasında parçalanma meyilləri və ümitsizlik artmaqda davam edir. Və bütün bunlar Ermənistan mətbuatında artıq etiraf olunur, Paşinyan hakimiyyətinin siyasi kursunun real nəticələri kimi təqdim edilir. Onu da qeyd edək ki, hazırda

mənilərinin artıq çəkilməsi çətin olan yükə çevrildiklərini düşünməyə başlayıblar. Hesab olunur ki, Qarabağ erməniləri Ermənistanın inkişaf imkanlarını məhdudlaşdıran əsas faktordur. Əgər, Ermənistan Qarabağ ermənilərindən imtina edərsə, ölkədə dolanışqı daha yaxşı ola bilər. Çünki bu halda, Ermənistan

plana keçməyə başlayıb. Yəni, Ermənistan erməniləri öz ağır sosial durumlarına görə Qarabağ ermənilərini günahlandırırırlar və onlara nifrət edirlər.

Əslində, son vaxtlar Ermənistanın Qarabağ ermənilərinə maliyyə dəstəyi verə bildiyini iddia etmək bir qədər çətinidir. Çünki rəsmi İrəvanın

Qarabağdan ermənilərin böyük köçü başlayıb

erməni toplumunda parçalanma meyilləri iki pilləli prosese çevrilməyə başlayıb. Belə ki, bir tərəfdən Ermənistan əhalisi arasında siyasi-iqtisadi ziddiyyətlər dərinləşir, müxtəlif sosial təbəqələr arasında qarşıdurmalar güclənir. Digər tərəfdənsə, Ermənistan erməniləri ilə Qarabağ erməniləri arasında parçalanma müşahidə edilir. Bu iki erməni toplumunun bir-birinə nifrət etməyə başladıklarını artıq qətiyyətlə söyləmək mümkündür. Məsələ ondadır ki, Ermənistan cəmiyyətində Qarabağ er-

büdcəsinin müəyyən bir hissəsini Qarabağ ermənilərinə xərcləməyə ehtiyac olmayacaq.

Ermənistan cəmiyyətində üstünlük təşkil edən əsas çıxış yolu variantı ondan ibarətdir ki, rəsmi İrəvan "Dağlıq Qarabağın müstəqilliyi ideyası"ndan imtina etməlidir və maliyyələşmə prosesini tamamilə dayandırmalıdır. Ermənistan erməniləri arasında Qarabağ ermənilərinin Rusiya, diaspora, hətta Azərbaycan tərəfindən maliyyələşdirilməsinin daha doğru olacağı fikri ön

Qarabağ separatçılına ayırdığı maliyyə vəsaitinin həcmindən bu il ciddi şəkildə aşağı düşdüyü bildirilir. Nəticədə Qarabağ erməniləri arasında da aclıq-səfalet dalğası genişlənməyə başlayıb. Yəni, hazırda Paşinyan hakimiyyəti Ermənistan əhalisini yedirdi bilmir. Ermənistan əvvəlki illərdə olduğu kimi, geniş maliyyə dəstəyi ala bilməyən separatçı Araq Arutyunyan da Qarabağ ermənilərinin gündəlik dolanışqı təlabatı qarşısında aciz qalıb. Ona görə də, hazırda Ermənistan

tanı bürüyən "böyük köç" Qarabağ ermənilərinə də aiddir. Hətta bu reallığı Qarabağdakı erməni separatçıların təmsilçisi David Babayan Rusiya mətbuatına açıqlamasında etiraf etməli olub. O, vurğulayıb ki, hazırda ermənilər ən xırda imkanlardan yararlanaraq, Qarabağı tərk edirlər: Bəli, bu, doğrudur. Qarabağda kütləvi köç artıq başlayıb. Çünki Ermənistan bizə yaxşı dəstək verə bilmir. Ya da sadəcə, dəstək vermək istəmirlər".

Erməni separatçı Paşinyan hakimiyyətindən narazılığını da biruzə verməkdən özünü saxlaya bilməyib: "Mən indiki vəziyyətə görə hətta Azərbaycanı günahlandırmıram. Bilirsiniz niyə? Çünki Azərbaycan və Türkiyə ən dürüst düşmənlərdir. Onlar bizə həmişə nifrət ediblər və bunu heç vaxt gizlətməyiblər. Ancaq bizim kömək umduqlarımızın biganəliyi narahatlıq doğurur".

Göründüyü kimi, həm Ermənistan, həm də Qarabağda ermənilər daha yaxşı yaşayış üçün regionu tərk etməyə üstünlük verirlər. Artıq erməni toplumu anlayışı da tədricən öz əhəmiyyətini itirməyə başlayıb. Sosial-iqtisadi böhran erməni toplumunda parçalanmanı və müxtəlif təbəqələr arasında nifrətini dərinləşdirir. Yaxın illərdə Ermənistan və Qarabağda ermənilərin qalmayacağı barədə iddialar da bu baxımdan, kifayət qədər inandırıcı görünür.

Sevinc Azadi

Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə Ermənistanı məğlub edərək, zəfər qazandı və xalqımız bu qələbəni 30 ilə yaxın müddət ərzində gözləyirdi. Azərbaycan əsgəri və zabiti Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin ətrafında sıx birləşərək, birliyi və gücünü nümayiş etdirib işğala, haqsızlığa son qoydu, tariximizə iyirmi birinci əsrdə zəfəri həkk etdi. Bu müharibə dövründə Azərbaycana dost ölkələr onun haqq səsinə səs verdi. Azərbaycan dostu ilə düşməni bir daha siyasi proseslərdə görmüş oldu. Hər zaman qardaş, dost ölkə olan Türkiyə 44 günlük müharibə dövründə Azərbaycanın yanında oldu, dostluq, birlik nümayiş etdirdi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Vətən müharibəsinin ilk günlərindən, ilk saatlarından etibarən, Azərbaycan xalqı Türkiyənin dəstəyini hiss etmişdir. Türkiyənin Cümhurbaşkanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilk saatlardan Azərbaycanın haqq işinə öz dəstəyini verdi. Onun açıq, birmənalı və sərt açıqlamaları Azərbaycan xalqını çox sevindirdi. Türkiyənin Azərbaycana verdiyi siyasi və mənəvi dəstək hər bir Azərbaycan vətəndaşını qürurlandırır, sevindirir".

"MÜBARİZ TÜRKİYƏ XALQI BU FƏLAKƏTİN ÖHDƏSİNDƏN TEZLİKLƏ GƏLƏCƏKDİR"

Əlbəttə ki, Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri sarsılmaz dostluq və qardaşlığa söykənir və uğurla davam etdirilir. Əsrlər boyu Azərbaycan və türk xalqları həmişə bir-birinə dəstək olmuş, sıx əməkdaşlıq etmişdir. Qarşılıqlı etimad, yüksək səviyyəli əməkdaşlıq əsasında qurulan Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri müasir dövrümüzdə daha da möhkəmlənir. Bu günlərdə Türkiyədə baş verən meşə yanğınları zamanı iki dövlətin dar və çətin, eləcə də yaxşı zamanında bir-birinə dəstək ol-

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlıq və həmrəyliyi daha bir nümunəsi

ması möhkəm dostluq tellərinə söykənir. Bəşəriyyətin "ağ ciyərləri" adlandırılan meşələr insan üçün zəruri olan oksigeni buraxır. Bu meşə yanğınlarında çoxlu sayda ağaclar, heyvanat aləmi məhv olur. Çətin bir zamanda Azərbaycan dost əlini Türkiyəyə uzadaraq, onun yanında olduğunu sübut edir. Bildiyimiz kimi, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın ünvanladığı məktubunda qardaş Türkiyənin müxtəlif bölgələrində baş vermiş güclü meşə yanğınları və onların törətdiyi fəsadlar barədə xəbərini bizi son dərəcə kədərləndirdiyini bildirmişdi. "Sizin rəhbərliyiniz altında höku-

mətinizin atdığı qətiyyətli addımlar sayəsində əzmi və mübariz Türkiyə xalqı bu fəlakətin öhdəsindən tezliklə gələcəkdir", - deyən dövlət başçısı bildirib ki, Azərbaycan hökuməti və xalqı hər zaman olduğu kimi bu gün də qardaş Türkiyə xalqı ilə həmrəydir və onun yanındadır. Avqustun 6-da isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla telefonla zəng edərək, qardaş Türkiyənin müxtəlif bölgələrində baş vermiş güclü meşə yanğınları nəticəsində insanların həlak olması ilə əlaqədar Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanla bir daha başsağlığı verib. Dövlət başçısı yanğınla-

rın söndürülməsi və onların törətdiyi fəsadların qarşısının alınmasında Azərbaycanın Türkiyənin yanında olduğunu bildirərək və həmrəyliyi ifadə edib. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan başsağlığına və meşə yanğınlarının ilk günlərindən Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Azərbaycanın yanğınların söndürülməsində Türkiyəyə göstərdiyi dəstəyinə görə təşəkkürünü bildirib. O, Azərbaycandan olan yanğınsöndürənlərin yanğınsöndürmə əməliyyatlarında yüksək peşəkarlıq və sevgi ilə iştirak etdiyini vurğulayıb. Əlbəttə ki, təbiətə, canlılara qarşı etinasız, soyuq münasibət heç bir ölçüyə sığmaz. Çətin, canlıların məhv olduğu

məqamda öz kömək əlini bacardığı qədər uzatmaq və yardım etmək insanlıq nümunəsidir ki, Azərbaycan bunu edə bildi. Güclü yanğınlar nəticəsində insan itkisinə təsadüf edilib. İnsanlar evsiz-əşiksiz qalıb, infrastruktur sıradan çıxıb. Belə bir zamanda Azərbaycan həm texnikası, həm də fiziki gücü ilə Türkiyənin yanındadır. Meşə yanğınlarının söndürülməsi və daha geniş miqyas almasına imkan verilməməsi məqsədilə Türkiyəyə yardım dəstələri göndərilib. Dövlət başçısının tapşırığına əsasən, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin yanğınsöndürmə qüvvələrinin 100 əməkdaşından ibarət birinci qrup iyulun 30-da Türkiyəyə yola salınıb. Daha sonra isə avqustun 1-də FHN-in daha bir yanğın-xilasetmə qrupu Türkiyəyə yola salınıb. İkinci qrupa isə bir helikopter, 53 yanğınsöndürmə və xüsusi təyinatlı xilasetmə texnikası, bir təcili tibbi yardım avtomobili, 220 yanğınsöndürən və xilasedici daxildir. Qrup Gürcüstandan keçməklə iki sutka ərzində Marmarisə çataraq birinci qrupun üzvlərinə qoşulub.

Daha sonra FHN-in "E-200ÇS" tipli amfibiya təyyarəsi qardaş ölkəyə yola düşüb. Həmin gün FHN-in 40 yanğınsöndürmə texnikası və 160 yanğınsöndürəndən ibarət üçüncü yanğın-xilasetmə qrupu da Türkiyəyə yollanıb. Media nümayəndələrinin də yer aldığı həmin qrup artıq Türkiyə ərazisindəki təyinat məntəqəsində fədakarlıq göstərir. Beləliklə, qardaş ölkədə tüğyan edən meşə yanğınlarının söndürülməsi üçün Azərbaycan, ümumilikdə, 700-dən çox şəxsi heyət, 93 yanğınsöndürmə texnikası, 1 helikopter və 1 amfibiya tipli təyyarə göndərilib. FHN-in məsul vəzifəli əməkdaşlarından ibarət nümayəndə heyəti də oradadır. Bu dəstək əlbəttə ki, Azərbaycan ilə Türkiyənin qardaşlığının və dostluğunun bariz nümunəsidir. Mövcud münasibətlərin hərtərəfli inkişafı baxımından, həyata keçirilən tədbirlər böyük əhəmiyyət daşıyır. Əlbəttə ki, Türkiyə-Azərbaycan arasındakı dostluq-qardaşlıq münasibətləri dünya üçün nümunəyə çevrilib. Tezliklə Türkiyə bu çətin dönməni arxada qoyacaq və üzərindəki qara buludları yox edəcəkdir. Güc birlikdə və dostluqda, həmrəylikdədir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Türkiyədə meşə yanğınlarının söndürülməsi və daha geniş miqyas almasına imkan verilməməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, qardaş ölkəyə yola salınan Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) yanğın-xilasetmə qüvvələri təyinat məntəqələrinə çatdıqları andan yanğınlarla qarşı mübarizəyə başlayıblar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu fəvqəladə hallar nazirinin müavini general-leytenant Etibar Mirzəyev avqustun 9-da Muğla vilayətinin Köyceğiz rayonunda Azərbaycan mediasının nümayəndələri üçün təşkil olunan brifinqdə deyib.

General-leytenant E.Mirzəyev qeyd edib ki, yanğınların ən güclü vaxtında Azərbaycan yanğınsöndürənləri ümumilikdə 14 rayonda, o cümlədən strateji əhəmiyyətə malik Yeniköy və Kəmərköy İstilik Elektrik stansiyaları yaxınlığında, eləcə də Muğla vilayətinin Köyceğiz, Milas, Kavaklıdere, Marmaris və digər yaşayış məntəqələrində meşə yanğınlarının söndürülməsi üçün fədakarlıqla mübarizə aparıblar. Yeniköy və Kəmərköy İstilik Elektrik stansiyalarının qorunması üçün Azərbaycan yanğınsöndürənlərinin də iştirakı ilə mühafizə zolağı yaradılıb.

Nazir müavini qeyd edib ki, Türkiyədə 240 meşə yanğınının 235-i söndürülüb. Qalan beş yanğının ikisi nəzarət altına alınıb. Üç

Etibar Mirzəyev: "Türkiyədəki yanğınlar söndürüldükdən sonra Azərbaycana qürur hissi ilə qayıdacağıq"

yanğın ocağında isə söndürmə işləri davam etdirilir. Hazırda Kavaklıdere, Marmaris, Yatağan, Milas və Köyceğiz yanğın bölgəsi sayılır. En riskli məntəqə Köyceğiz bölgəsidir. Biz hazırda Köyceğiz rayonundayıq. Burada dörd kənd - Pınar, Qarayay, Kabakca və Çayhisar kəndləri yanğınsöndürən dəstələrimiz tərəfindən mühafizə olunur. Mühafizə zolağı 11 kilometr ərazini əhatə edir. 200 nəfərlik dəstə bu zonada sənən yanğınların soyudulması və qalan yanğınların nəzarət altına alınmasını həyata keçirir. Biz bu əraziyə gəldiyimiz andan yanğınlarla mübarizəyə başlamışıq.

FHN-in Türkiyəyə cəlb olunan canlı qüvvə və texnikalarının sayı barədə məlumat verən E.Mirzəyev bildirib: "Hazırda Türkiyədə FHN-in 743 əməkdaşı fəaliyyət göstərir. Bundan başqa, 97 texnika, o cümlədən 77 yanğınsöndürmə, 6 nasos avtomobili, 1 yanacaqqaldırma çəni, 4 qərargah avtomobilini, 2 avtobus və 1 pikap, eləcə də köməkçi texniki vasitələr, "BE-200ÇS" tipli amfibiya təyyarəsi və 1 helikopter Türkiyədə meşə yanğınlarının söndürülməsinə cəlb olunub. Helikopterimiz 134 uçuş həyata keçirib və yanğın bölgəsinə 332 ton su töküüb. Amfibiya təyyarəsi isə 76 uçuş həyata keçirib və yanğınların söndürülməsi üçün 615 ton su səpib. Bu texnika və aviasiya vasitələrinin idarə edilməsi üçün biz Türkiyənin müvafiq qurumları ilə koordinasiya şəraitində çalışırıq. Biz bu gün qardaşlarımızın yanındayıq, bütün yanğınlar söndürülənə qədər də burada olacağıq. İnanıram ki, əlavə yanğınlar çıxmısa, bütün yanğınlar qısa müddətdə söndürüləcək. Əminəm ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qarşıya qoyduğu

bütün tapşırıqları uğurla yerinə yetirəcək və yanğınlar başa çatdıqdan sonra qürur hissi ilə Azərbaycana qayıdacağıq".

Qeyd edək ki, FHN-in yanğınsöndürmə qüvvələrinin 100 əməkdaşından ibarət birinci qrup iyulun 30-da Türkiyəyə yola düşüb. Yanğınsöndürənlərimiz təyinat nöqtələrində yanğınların söndürülməsində fədakarlıqla çalışırlar. İyulun 31-də FHN-in 1 helikopter, 53 yanğınsöndürmə və xüsusi təyinatlı xilasetmə texnikası, 1 tibbi yardım avtomobili, 220 yanğınsöndürən və xilasedicidən ibarət ikinci qrupu qardaş ölkəyə yola salınıb. Qrup Gürcüstandan keçməklə iki sutka ərzində Marmarisə çataraq birinci qrupun üzvlərinə qoşulub. Avqustun 5-də səhər saatlarında FHN-in "BE-200ÇS" tipli amfibiya təyyarəsi qardaş ölkəyə yola düşüb. Həmin gün FHN-in 40 yanğınsöndürmə texnikası və 160 yanğınsöndürəndən ibarət üçüncü yanğın-xilasetmə qrupu da Türkiyəyə yola salınıb. Avqustun 6-da axşam saatlarında FHN-in yanğın-xilasetmə qüvvələrinin 200 nəfərdən ibarət dördüncü qrupu təyyarə ilə Türkiyəyə yola salınıb.

Fövqəladə hallar nazirinin müavini general-leytenant Etibar Mirzəyevin başçılığı ilə qurumun məsul vəzifəli əməkdaşlarından ibarət nümayəndə heyəti FHN-in Türkiyədəki qüvvələrinin koordinasiya idarə edilməsi məqsədilə qardaş ölkədədir.

Qapanmalar olacaqmı? - Operativ Qərargah müzakirə aparır

Azərbaycanda son günlər ərzində koronavirusa yoluxmada ciddi artım qeydə alınıb. SİA-nın etibarlı mənbədən əldə etdiyi məlumata görə, Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahda karantin rejiminin sərtləşdirilməsi üçün müzakirələrə başlanılıb. Qeyd edək ki, bu ilin avqust ayının 1-də Azərbaycan ərazisində koronavirusa yoluxma sayı 671 nəfər qeydə alınıb. Artıq ayın 8-də isə bu göstərici iki dəfəyə yaxın artaraq 1220 nəfər olub.

“Əgər Ermənistan bunu könüllü etməzsə, dəmir yumruq yerindədir”

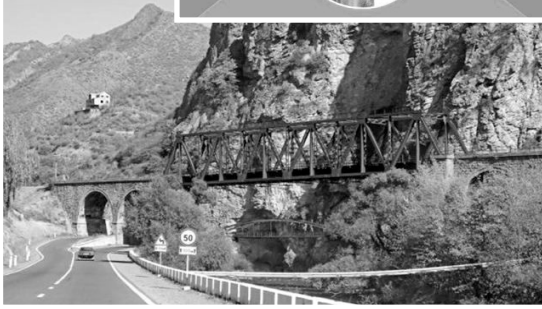
“Ermenistan, ümumiyyətlə, bütün proses boyu çiğallıq edir. Ermənistan uduzub, əlbəttə, bu məğlubiyyəti həzm edə bilmir. İstər daxili ictimai rəyde, istərsə də global səviyyədə Ermənistan məğlubiyyəti ilə barışdığını göstərə bilmir. Ona görə də, müxtəlif üsullara əl ataraq ayaqda olduğunu, güclü olduğunu, hələ yenilmədiyini, yığılmadığını, yorulmadığını göstərməyə çalışır.

Buna görə də, Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı bu cür çiğallığa yol verir”. Bunu SİA-ya açıqlamasında siyasi şərhçi Azər Həsərat deyib.

Azər Həsərat Ermənistanın təxribat xarakterli hərəkətlərinə toxunaraq deyib: “Son zamanlar Ermənistan-Azərbaycan sərhədində atəşkəsi pozma halları intensivləşib. Bir qayda olaraq düşmən atəşkəsi pozur və bizim ordumuz da həmin nöqtələrə cavab atəşi açır və susdurur. Ermənistan bununla dünyaya göstərmək istəyir ki, guya ayaqdadırlar. Bu baxımdan da Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı prosesin yubadılması ilə bağlı atılan addımları dəyərləndirə bilərik. Yəni Ermənistan bir növ burada söz sahibi mənəm, mənəm razılığım olmadan heç bir təşəbbüs keçərlə deyil deyir bir göstəriş nümayiş etdirməkdədir”.

Ermənistanın bu hərəkətləri boşdur. Çünki cənab prezident öz qətiyyətli mövqeyini ortaya qoyub. Bununla bağlı siyasi şərhçi fikirlərini belə izah edib: “Amma biz də xatırlatmalıyıq ki, Azərbaycan Respublikasının prezidenti müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev 10 noyabr imzalanan bəyanatın ardından da demişdir: “Zəngəzur dəhlizi məsələsini layihəyə, bəyanata mən əlavə etmişəm, əvvəl bu olmayıb”. Sonrakı çıxışlarında da dəfələrlə, cənab prezident qeyd edib: “Biz o bəyanatın bütün maddələrinin həyata keçməsinə nail olacağıq. Əgər Ermənistan bunu könüllü etməzsə, dəmir yumruq yerindədir”. Mənə elə gəlir ki, Ermənistan bundan nəticə çıxarmalıdır.

Turqay Musayev

Vüqar Rəhimzadə: “Nəhayət beynəlxalq hüquq müdafiə təşkilatlarının hesabatlarında Ermənistanla bağlı həqiqətlər öz əksini tapır”

Bu gün dünyada baş verən hadisələrə diqqət yetirdikdə müxtəlif sualların yaranmasına gətirib çıxaran məqamların şahidi oluruq. İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın tarixi Qələbəsinin yaratdığı reallıqlar dünyanın bu günədək hüquq problemi yaşamasını açıq şəkildə ortaya qoydu. Maraqlısı budur ki, dünya güclərinin diktəsi ilə hərəkət edən beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında da, nəhayət əsaslı şəkildə dəyişikliklər baş verməkdədir. Sual olunur: Əgər İkinci Qarabağ müharibəsi baş verməsəydi, dünya gücləri hələ də ədaləti maraqlarının arxasında əritməkdə davam edəcəkdilermi? Doğrudur, bu gün də həmin güclərin hadisələrə öz maraqları çərçivəsində münasibət bildirdikləri, istedikləri zaman susmaq, istedikləri zaman isə danışmaq ədaləti arxa plana keçirdikləri məqamlar diqqətdən kənar qalmır. Amma görünən odur ki, Azərbaycanın Vətən müharibəsində tarixi Zəfəri, həmçinin dünyanı cənginə almış koronavirus infeksiyası ilə mübarizə tədbirlərinə başlandıqı andan bu günədək global problemə qarşı birgə mübarizənin zəruri olduğunu bildirərək, bu gün də “peyvənd millətçiliyi”ndən narahatlığını ifadə etməsi dünya siyasətində nəzərə alınmayan dəyişikliklərə yol açıb. Nəhayət dünya gücləri də dərk edirlər ki, ədaləti uzun müddət maraqlara qurban vermək, onun üstündən xətt çəkmək qeyri-mümkündür. Artıq tarixə qovuşmuş Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesində beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin kobud şəkildə pozulmasının hansı vəziyyətə gətirib çıxardığını dünyanın aparıcı dövlətləri, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar gördülər. Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfəri, həmçinin pandemiya qarşı mübarizədə məsajları ilə bir daha dünyaya çatdırdı ki, haqqın, ədalətin yanında, bu mübarizəni sonadək aparmaq imkanlarına malikdir.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlamasında “iki sahil” qəzetinin baş redaktoru, siyasi elmlər doktoru Vüqar Rəhimzadə bildirib.

V.Rəhimzadə qeyd edib ki, daim Ermənistanı dəstək verən “Amnesty İnternasional”, “Human Rights Watch”, “Freedom House” kimi hüquq müdafiə təşkilatlarının son iki ildə açıqladığı hesabatları diqqət yetirdikdə tamamilə başqa bir mənərə görünür. Məsələn, “Freedom House” bir qayda olaraq hesabatlarında Dağlıq Qarabağ Azərbaycanla Ermənistanın müstəqil ərazisi kimi göstərirdi. Demokratiya və insan hüquqlarının qorunmasına münasibətdə Ermənistanı “azad”, Azərbaycanı isə “qeyri-azad” ölkələr sırasında qeyd edirdi. Azərbaycan bu təşkilatların hesabatlarında daim mətbuat azadlığı boğulan, insan hüquqları kobud şəkildə pozulan ölkə kimi təqdim olunurdu. Adları çəkilən beynəlxalq hüquq müdafiə təşkilatlarının 2019-2021-ci illər hesabatlarında, nəhayət bu reallıq xüsusi qeyd edilir ki, 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi, həmçinin COVID-19 pandemiyası ilə mübarizə dövrlərində Ermənistan insan hüquqları qorunmayıb, vəzifəli şəxslərin səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməsi nəticəsində vətəndaşların əsas azadlıqları kobud şəkildə pozulub. Hesabatlarda korrupsiyanın baş alıb getməsi, şəffaflığın olmaması, polis tərəfindən zor tətbiqi və cəzaçəkmə müəssisələrinin vəziyyəti problemlə məsələ kimi önə çəkilir. Halbuki sadalanan bu problemlər Ermənistan daim yaşanır. Sadəcə, indi dünya yeni reallıqlar fonunda həqiqətlərə həqiqət gözü ilə baxmaq məcburiyyətindədir.

Demokratik təsisatların inkişafına məsul Avropa Şurası bir qayda olaraq Ermənistanı demokratik cəhətdən zəif, bu dəyərləri kobud şəkildə pozan ölkə kimi dəyərləndirir hər dəfə onun təmsilçilik hüququnun əlindən alınacağı ilə bağlı fikirlər səsləndirsə də, qurumda ermənilərin və ermənipərəst dairələrin söyləri nəticəsində işğalçı dövlət bu günədək bu nüfuzlu beynəlxalq təşkilatda təmsil olunmaqdadır.

Baş redaktor qeyd edib ki, hələ işğalçı dövlətlə işğala məruz qalan dövlət eyni vaxtda Avropa Şurasına qəbul olunan zaman özünü sivil adlandıran dünyanın demokratik dəyərlərə hansı prizmadan yanaşdığı belli idi. “Freedom House”un 2021-ci il üçün “Dünya Azadlıq hesabatı”nda Ermənistanın “qismən azad” ölkə kimi təqdim edilməsi bir çox məqamların təqdimatında əhəmiyyətli rol oynayır. Eyni fikirləri “Amnesty İnternasional”, “Human Rights Watch” kimi təşkilatların hesabatları barədə də söyləmək olar. “Amnesty İnternasional” təşkilatı hələ İkinci Qarabağ müharibəsinin gətirdiyi dövrdə Ermənistanı dəstək missiyasını həqiqətlərin təqdimatı ilə əvəzlədi. Belə ki, bu təşkilat Ermənistan silahlı qüvvələrinin beynəlxalq hüquq çərçivəsində qadağan edilmiş raketlərdən istifadəsini təsdiqləyən hesabatla çıxış etdi.

ABŞ Dövlət Departamentinin qiymətləndirməsinin də diqqətçəkən olduğunu vurğulayan V.Rəhimzadə bildirib: “Dövlət Departamenti hesabatında bildirir ki, Ermənistan insan hüquqları sahəsində problemlərə işgəncə, azadlıqdan səbəbsiz məhrum etmə, cəzaçəkmə müəssisələrinin pis vəziyyətdə olması, insan alveri, vətəndaşların şəxsi həyatına müdaxilə, müstəqil məhkəmə sisteminin yetersizliyi, zorakılıq və zorakılıq qorxusu yaradan və mülki əhaliyə zərər vermək məqsədilə törədilmiş cinayətlər, uşaq əməyinin ən pis formasının mövcud olması daxildir. Avropa İttifaqının 2020-ci il üzrə insan hüquqları və demokratiya hesabatına görə, Ermənistan daha çox inkişaf etməsinə ehtiyac duyulan sahələrə ayrı-seçkiliyin və nifrət nitqinin qarşısının alınması, gender bərabərliyi və gender əsaslı zorakılıqdan müdafiə, işgəncə və pis rəftar, azadlıqdan məhrum etmədən öncəki məhkəmə prosedurlarının tənzimlənməsi aiddir.

C.Osmanov qeyd edib ki, Ermənistanı ifadə azadlığı və sərbəst toplaşmaq hüququ sahəsində də vəziyyət də acınacaqlıdır. ABŞ Dövlət Departamentinin hesabatına əsasən, 2020-ci ildə Ermənistan dövlətinin səlahiyyətli şəxsləri və polis memurlarının jurnalistlərin işinə müdaxilə etmək üçün səlahiyyətlərindən sui-istifadə etdikləri barədə kifayət qədər məlumatlar olub. 2020-ci ilin ikinci yarısında ifadə azadlığını Müdafiə Komitəsinin (CPFE) jurnalistlərə qarşı zorakılıq nəticəsində 6 xəsarət faktı barədə məlumat verdiyini deyən deputat vurğulayıb: “CPFE-nin məlumatlarına əsasən, 2021-ci ilin birinci yarımilliyində jurnalistlərə qarşı zorakılıq halları artaraq 7 hadisə və 8 xəsarətlə nəticələnib.

“Ermənistanı insan hüquq və azadlıqlarının pozulmasına göz yuman dairələr artıq bunu etiraf edirlər”

Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsində Ermənistanın 30 ilə yaxın davam edən işğal siyasətinə son qoyaraq torpaqlarını azad etdi. Azərbaycan qalib ölkə olaraq öz Zəfəri ilə regionda yeni reallıq yaratdı. Bu da işğalçı Ermənistanı siyasi böhrana gətirib çıxardı. Son illərdə işğalçı ölkədə insan hüquq və əsas azadlıqları sahəsində vəziyyət kritik hal alıb. Bu, ABŞ Dövlət Departamentinin, Avropa İttifaqının, həmçinin beynəlxalq insan hüquqlarının müdafiəsi təşkilatlarının hesabatlarında da əksini tapır. Bir çox hallarda Ermənistanın insan hüquq və azadlıqlarının pozulmasına göz yuman dairələr artıq bunu etiraf etməyə başlayıblar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirlər Milli Məclisin deputatı, Yeni Azərbaycan Partiyası İdarə Heyətinin üzvü Cavid Osmanovun açıqlamasında yer alıb.

Deputat bildirib ki, beynəlxalq insan hüquqlarının müdafiəsi təşkilatlarının 2019-2020-ci illər, eyni zamanda, 2021-ci ilin ilk 6 ayı üzrə hesabatlarına baxsaq, COVID-19 pandemiyası və siyasi böhran fonunda Ermənistanı ifadə azadlığının və sərbəst toplaşmaq hüquqlarının daha da məhdudlaşdırıldığını, əlillərə qarşı və gender əsaslı zorakılığın artdığını görürük. Korrupsiyanın baş alıb getməsi, yetərinə şəffaflığın olmaması, polis tərəfindən zor tətbiqi və cəzaçəkmə müəssisələrinin və-

ziyyəti hələ də problem olaraq qalmaqdadır. Təsədüfi deyil ki, “Freedom House” tərəfindən nəşr edilən 2020-ci il üzrə “Nations in Transit” hesabatına əsasən, Ermənistan 100 ballıq şkala üzrə 33 ballıq nəticə ilə yarıgücləndirilmiş avtoritar rejimdir, ölkədə siyasət yüksək dərəcədə qütbləşib, qeyri-müstəqil məhkəmə sistemi var. Əhalinin də əksəriyyəti məhkəmə sistemində inanmır. “Freedom House” tərəfindən nəşr edilən 2021-ci il Dünya Azadlıq Hesabatında isə Ermənistan “qismən azad” dövlətlər sırasına yerləşdirilib. Qeyd olunub ki, hökumətin siyasəti insanların siyasi hüquqları və mülki azadlıqları ilə bağlı davam edən problemlərə görə qeyri-sabit olub. ABŞ Dövlət Departamentinin qiymətləndirməsinə əsasən isə Ermənistanı insan hüquqları sahəsində problemlərə işgəncə, səbəbsiz azadlıqdan məhrum etmə, cəzaçəkmə müəssisələrinin pis vəziyyətdə olması, insan alveri, vətəndaşların şəxsi həyatına

Tarixşünaslıqda Xanlıq XVIII əsrin əvvəllərində indiki Azərbaycan Respublikası, Ermənistan və Cənubi Azərbaycan ərazisində yaranmış müstəqil feodal dövlətlərə verilən addır. XIX əsrin əvvəllərində bu xanlıqlar mərhələ-mərhələ İran dövləti və Rusiya İmperiyası tərəfindən işğal edilib. Bakı xanlığı, Cavad xanlığı, Dərbənd xanlığı, Gəncə xanlığı, İrəvan xanlığı, Talış xanlığı, Naxçıvan xanlığı, Qarabağ xanlığı, Quba xanlığı, Şamaxı xanlığı, Şəki xanlığı, Şirvan xanlığı, Əsgəran, Hadrut, Ağdərə, Xocavənd və Şuşa inzibati rayonları daxildir. Bu ərazilər tarixən Qafqaz Albaniyasının (Arranın), Qarabağ xanlığının, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin, Azərbaycan Sovet Respublikasının tərkib hissəsi olmuşdur. İndiki Azərbaycan Respublikasının tərkib hissəsidir. Hazırda Dağlıq Qarabağ və Aran Qarabağ daxil olmaqla (17 min kv. kilometr) Ermənistan dövləti tərəfindən işğal edilib.

Qarabağ xanlığının, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin və Azərbaycan Sovet Respublikasının tarixi sənədlərinə əsasən, demək olar ki, Qarabağ 17 mahala bölünmüşdür: Sisyan, Dəmirçi - Aslanlı, Künara, Bərgüşad, Bahabyurd, Kəbirli, Talış, Cavanşir, Xaçın, Çiləbörd, Xırdapara Dizax, Otuziki, İyirmidörd, Qaraçorlu, Vərənd, Dizax və Açıntürk. Bu ərazilərdə yaşayan əhalinin, bir neçə kənd istisna olmaqla, bütünlükdə azərbaycanlılardan ibarət olub. 1923-cü ilə qədər, yeni Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti yaradılana qədər Dizax, Vərəndə, Çiləbird, Xaçın, Talış mülkiyyəti Xəmsə adlanırdı. Qarabağ xalçası, Qarabağ geyim növləri, əltikmə işləri nəinki Azərbaycanda, hətta bütün Şərqi ölkələrində tanınmışdı və yüksək qiymətləndirilirdi. Qarabağda özünəməxsus çəki və ölçü vahidi mövcud idi. Kənd təsərrüfatında yüksək ənənəvi əkinçilik və suvarma mədəniyyəti yaranmışdı. Qarabağ şairlərini birləşdirən Məclisi-üns və Məclisi-fəramuşan öz üslubu ilə seçilirdi. Qarabağ musiqi məktəbi isə, hətta bütün Şərqi məşhur idi. Pənəhəli xanm Qarabağın paytaxtı olaraq tikdirdiyi (1750-1757) Şuşa Zaqafqaziyanın konservatoriyası hesab olunmuşdur. XVIII yüzilin sonları - XIX yüzilin başlanğıcında Rusiyanın Cənubi Qafqazda, o cümlədən, Azərbaycanda işğalçılıq fəaliyyəti gücləndi. İbrahim xan Rusiya qoşunlarının komandanı R.D. Sisianovla (1802-1806) Kürəkçayda müqavilə bağladı. Kürəkçay müqaviləsinə əsasən, Qarabağ xanlığı məhz müsəlman - Azərbaycan torpağı kimi Rusiyaya ilhaq olundu.

Tarixi reallığı əks etdirən Kürəkçay müqaviləsi

Tarixi reallığı əks etdirən Kürəkçay müqaviləsi, eyni zamanda, Qarabağın, o cümlədən, bu diyarın dağlıq hissəsinin Azərbaycan xalqına məxsus olduğunu sübut edən ən mötəbər sənəddir. 1846-cı il inzibati-ərazi bölgüsü zamanı Şuşa qəzası yeni yaradılmış Şamaxı quberniyasına (1859-cu ildən Bakı) tabe oldu. 1867-ci ildə Yelizavetpol (Gəncə) quberniyası yaradıldıqda, Şuşa qəzası onun tərkibinə verilir və ərazisi bölünərək, burada daha üç qəza - Zəngəzur, Cavanşir və Cəbrayıl qəzaları da təşkil olunur. Bununla, Şuşa qəzası da vahid inzibati-siyasi idarəsinə itirir. Belə bir inzibati-ərazi bölgüsü xüsusi məqsədlə

“Türkmənçay” və “Gülüstan” müqavilələrinin ləğv edilməsi üçün tarixi şərait yetişib

Vilayəti haqqında Əsasnamə isə 26 noyabr 1924-cü ildə çap olundu.

Qarabağda Kremlin separatçı qüvvələri formalaşır

Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Qarabağ süni şəkildə arın və dağlıq hissələrinə parçalanmış və Azərbaycan rəhbərliyi Qarabağın dağlıq hissəsində sonradan məskunlaşmış ermənilərə muxtariyyət statusu verməyə məcbur edilmişlər. Dağlıq Qarabağa muxtariyyət verildikdən sonra ermənilər separatçılıq fəaliyyətlərini dayandırmadılar. Separatçı-terrorçu erməni vəhşiliklərinin baş alıb getdiyi bu dövrdə Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi və sovet hökumətinin vəziyyətin real qiymətləndirilməsində maraqlı olmaması da aydın şəkildə üzə çıxdı. “1988-1995-ci illərdə Azərbaycan SSR-in Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin sosial-iqtisadi inkişafını sürətləndirmək tədbirləri haqqında” 1988-ci il 24 mart tarixli qərar bilərəkdən məsələnin separatçılıq aktı olmasını ört-basdır etməyə yönəlmişdi. Belə bir dəstək erməni separatçıları daha da ruhlandırdı və onların təcavüzkarlığını daha da artırdı. Moskva qarşısında mütləq nümayiş etdirən Ə.Vəzirov başda olmaqla Azərbaycan rəhbərliyi öz xalqına xəyanət, təcavüzkarla isə güzəşt mövqeyi tuturdu. Nəhayət, Moskva Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətini Azərbaycan SSR-in tərkibindən çıxarmaq istiqamətində daha bir addım atdı: SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyəti 1989-cu il yanvarın 12-də “Azərbaycan SSR-in Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində xüsusi idarəçilik formasının tətbiqi haqqında” qərar qəbul etdi. Məqsəd aydın idi: Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində yaradılmış Xüsusi İdarə Komitəsi muxtar vilayəti Azərbaycanından alınıb Ermənistanına verilməsinə təmin etməli idi. Lakin bunu başa düşən Azərbaycan xalqının demokratik mübarizəsi nəticəsində noyabrın 28-də Xüsusi İdarə Komitəsi ləğv edildi. Ancaq bunun əvəzində yeni bir qurum -

həyata keçirilmişdi. Bu islahatlar ermənilərin idarə sistemində daha geniş təmsil edilməsinə hərtərəfli imkanlar açdı. Dağlıq Qarabağa muxtariyyət verilməsi Zaqafqaziya federasiyası və SSRİ-nin yaradılması prosesləri ilə paralel gedirdi. 1922-ci ilin fevralında Zaqafqaziya kommunist təşkilatlarının I qurultayında S.Orconikidzenin sədr seçildiyi Rusiya Kommunist (bolşeviklər) Partiyası Zaqafqaziya Ölkə Komitəsi Dağlıq Qarabağa muxtariyyət verilməsinə dair 5 iyul qərarının qəbul edilməsində olduğu kimi, onun reallaşdırılmasında da inzibati-amirlik üsullarına əl atdı. Zaqafqaziya Ölkə Komitəsinin 27 oktyabr 1922-ci il tarixli iclasında Azərbaycan Kommunist (bolşeviklər) Partiyası Mərkəzi Komitəsinə 5 iyul qərarının həyata keçirilməsi təklif edildi. Dekabrın 22-də Zaqafqaziyanın İttifaq Soveti Dağlıq Qarabağa muxtariyyət verilməsinin sürətləndirilməsi haqqında xüsusi qərar

qəbul etdi. 1923-cü ilin iyulunda Dağlıq Qarabağa muxtar vilayət statusu verilir. Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası adından 1923-cü il iyulun 7-də verilmiş dekretə DQMV-nin yaradılması belə əsaslandırılır: “Keçmiş Rusiya imperiyasında milli azlıqları əsarətdə saxlayan çar müləqqiyəti hətta, azlıqda qalan ayrı-ayrı milliyətləri bir-birinin üstünə salıxdırmaqla məhv etməyə əl atmaqdan belə çəkinmirdi. 1922-ci il SSRİ-nin yaradılmasından sonra Zaqafqaziya Ölkə Komitəsinin tələbləri daha sərt şəkildə aidi. 1923-cü ilin mayında Qarabağ Komitəsinin məruzəsi Zaqafqaziya Ölkə Komitəsi plenumunun gündəliyinə daxil edildi. İyunun 1-də Azərbaycan Kommunist (bolşeviklər) Partiyası Mərkəzi Komitəsi Rəyasət Heyəti muxtariyyətin dekretləşdirilməsi və onun layihəsinin üç gün ərzində Mərkəzi Komitəyə təqdim olunması barədə qərar qəbul etdi. Dağlıq Qarabağ Muxtar

Təşkilat Komitəsi yaradıldı. Ermənistan SSR bu vəziyyətdən istifadə edərək dekabrın 1-də Dağlıq Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi haqqında antikonstitusion qərar qəbul etdi. Bu, Ermənistan tərəfindən Azərbaycan SSR-in ərazi bütövlüyünə qarşı açıq hüquqi müdaxilə aktı idi. Moskva, gözlənilmədiyi kimi, bu kobud müdaxilə faktına da göz yumdu. Dağlıq Qarabağın erməni separatçıları 1991-ci ilin sentyabrında “Dağlıq Qarabağ Respublikası” adlanan oyuncaq qurumun yaradıldığını elan etdilər. Azərbaycan Respublikası həmin qurumu tanımaqdan imtina etdi, noyabr ayının 26-da isə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin statusu ləğv olundu. 1991-ci il sentyabrın 2-də ermənilər separatçılıq və terrorçuluq meyillərini gücləndirərək DQMV və Şaumyan rayonu Xalq Deputatları Sovetləri birgə sessiya keçirərək, “Dağlıq Qarabağ Respublika” adlı saxta qurum yaradırlar. Ardınca Dağlıq Qarabağ-

“Türkmənçay” və “Gülüstan” müqavilələrinin ləğv edilməsi üçün tarixi şərait yetişib

da azərbaycanlıların total etnik təmizlənməsi - qanlı müharibə başlayır. 1991-ci il noyabrın 20-də Martuninin azərbaycanlılar yaşayan kəndlərinə uçan nümayəndə heyətini aparan vertolyot Qarakənd üzərində ermənilər tərəfindən terrora məruz qalır. Azərbaycanın dövlət katibi Tofiq İsmayilov, baş nazirin müavini Zülfü Hacıyev, dövlət müşaviri Məhəmməd Əsədov, baş prokuror İsmət Qayıbov, prezidentin mətbuat katibi Osman Mirzəyev, dövlət-hökumət xadimləri Vaqif Cəfərov, Vəli Məmmədov, Qurban Namazəliyev, DQMV hüquq-mühafizə, təhlükəsizlik orqanlarına başçılıq edən rusiyalı generallar daxil olmaqla 20 nəfərdən çox adam həlak olur. Noyabrın 26-da Azərbaycan parlamenti DQ MV-ni milli ərazi qurumu kimi ləğv edir, “Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin yaradılması haqqında” Azərbaycan Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin 1923-cü il 7 iyul dekreti və “Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti haqqında” Azərbaycan SSR-in 1981-ci il 16 iyun qanununu qüvvədən düşmüş sayır. Stepanakert, Mardakert, Martuni şəhərlərinin tarixi adları qaytarılaraq Stepanakert Xankəndi, Mardakert Ağdərə, Marturi Xocavənd adlandırılır. Əsgəran və Hadrut rayonları ləğv edilir, Xocalı şəhəri mərkəz olmaqla Xocalı rayonu yaradılır. Ləğv edilmiş Əsgəran rayonunun ərazisi Xocalı rayonunun tərkibinə, Hadrut rayonunun ərazisi isə Xocavənd rayonunun tərkibinə verilir. Rəsmi məlumatlara görə, ermənilərin Azərbaycan torpaqlarını işğal zamanı 4043 azərbaycanlı itkin düşmüş, 1400 nəfər əsir və girov götürülmüşdür. Araşdırmalar nəticəsində məlum olmuşdur ki, itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyat alınmış 13 nəfərin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə sağ-salamat qalması və əsir və girov götürülməsi müəyyənleşib. Həmcinin, itkin düşmüş şəxslərlə bağlı aparılmış axtarış-araşdırma tədbirlərinin nəticəsi olaraq 30 şəxs barədə ümumiləşdirilmiş arayışlar tərtib edilib. Dövlət Komissiyası və BQXK-də itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyat alınmış şəxslərlə bağlı mövcud olan siyahılar arasında dəqiqləşmənin aparılması və fərqlər aradan qaldırılması istiqamətində işlər davam etdirilib. Araşdırma zamanı 18 nəfərin döyüşlərin gedişində itkin düşməsi faktı da aşkar edilərək Azərbaycan Respublikası Dövlət Komissiyasında qeydiyyata alınıb və adları müvafiq siyahıya salınıb. Dağıntılar və zərərlər, evlər - 150.000, ictimai binalar-7.000, məktəblər - 693, uşaq bağçaları - 855, kitabxanalar - 927, məbədlər - 44, məscidlər - 9, tarixi yerlər - 9, tarixi abidə və muzeylər - 464, sənaye və kənd təsərrüfatı müəssisələri - 6.000, avtomobil yolları - 8.000 km, körpülər - 160, su kəmərləri - 2300 km. qaz kəmərləri 2000 km, elektrik xətləri - 15.000 km. meşələr - 280.000 ha, əkin sahəsi - 1000000 ha, suvarma sistemləri - 1200 km, ümumi zərər 60 milyard ABŞ dolları qədər təxmin edilir. Dağlıq Qarabağın təbiəti çox zəngindir. İqlimi - mülayim-isti, dağ-tundra, yayı mülayim keçən iqlim, qışı soyuq və quraq keçən iqlim. Temperatur - yazda 5-10 dərəcə, yayda 20-30 dərəcə, payızda -2-8 dərəcə, qışda -10-5 dərəcə. Coğrafiyası - adından bəlli olduğu kimi, əsasən, dağlıq ərazidə yerləşir. Ən hündür nöqtələri: Murovdağ, Bovurxan dağı, Vəngli, Məryəmdağ, Cıdır düzü və Kirs.

İRƏVAN XANLIĞI

Azərbaycanın qədim şəhəri olan İrəvan zamanın keşməkeşli dövrlərini yaşamışdır.

Elə İrəvan xanlığının əsasını 1746-cı ildə qoyan Mir Mehdi xanın hakimiyyəti heç də sakit keçməyib. Ağı vadisinin və Göyce gölünün ətrafında qurulan İrəvan xanlığı, çox keçmir ki, bölgənin böyük iqtisadi və siyasi qüdrətə malik xanlığına çevrilir. Məhz bu da Gürcüstan, Rusiya və erməni mülklərinin ciddi narahatlığına səbəb olurdu. Narahatlıq keçirən bu qüvvələr İrəvan xanlığını zəiflətmək üçün hər cür təxribatlardan, eləcə də, yeri gələndə, xanlığı işğal etmək arzusu ilə bölgəyə hücumlar etməkdən çəkinmirdilər. Amma bütün hallarda Mir Mehdi xan qətiyyət göstərir və birləşmiş düşmənin qüvvələrini yerlərində tutmağa müvəffəq olurdu. Yüksək hərbi, siyasi təcrübəyə malik Mir Mehdi xan İrəvanı möhkəmləndirmək üçün geniş məhəllələr yaratmış, keçilməz qalalar tikdirmişdir. O dövrün məlumatlarına görə, xan İrəvanda 20-yə yaxın məhəllə yaratmışdır. Bu məhəllələri isə naiblər idarə edirdilər. Onlar məhəllələrin inkişafına, əhalinin yaşayışlarının təminatına xüsusi diqqət yetirirdilər. İrəvan xanlığının mərkəzi hərtərəfli sıldırım qayalarla əhatə olunmasına və bununla paralel olaraq Azərbaycan xanlıqları ilə, xüsusi ilə də, Şəki, Quba xanlıqları ilə dostluq əlaqələri qurmuş düşməne qarşı birgə müharibə aparmaq haqqında birgə hərbi razılaşma əldə etmişdir. Sonradan İrəvan xanı olan Hüseynəli xan Osman sultanı ilə əlaqələr quraraq İrəvan xanlığı ilə Osmanlı imperiyasının şəhərləri arasında iqtisadi-ticarət əlaqələrinin qurulmasına nail olmuşdur. Təəssüf ki, xanlığda baş qaldıran daxili çəkişmələr Hüseynəli Xanın Xanlıqla bağlı geniş planlarının həyata keçirilməsinə problemlər yaratmışdır. Daxili çəkişmələrdən yararlanan erməni mülkləri də xanlığın üçün təhlükə mənbəyi olan hücumlar təşkil etmişlər. Xüsusilə də, ermənilər gürcülərdən İrəvan xanlığına qarşı birgə mübarizədə istifadə etməyə çalışmışlar. İrəvan xanlığının ərazisində ermənilərin əsas dini mərkəzlərindən biri - Eçmiədzin monastırı (Üçkilə) yerləşmişdir. Eçmiədzin kilsəsi İrəvan xanlığında çox pozucu rol oynamışdır. Regionda bu kilsə azərbaycanlılara qarşı düşmən mövqe tutmuş “beşinci kolonna” rolunu oynamışdır. XVII əsrin 60-cı illərindən başlayaraq Eçmiədzin kilsəsinin katolikoslari daim Rusiya imperiyasına müraciət edərək Azərbaycan torpaqlarında erməni dövlətinin yaranmasına yardım etməyi xahiş edirdilər. Erməni katolikoslari özlərini humanist mövqeli tərəf kimi göstərərək vaxtaşırı İrəvan xanlığına hücumlar təşkil edib, qa-

rətər, yanğınlər törədən KartliKaxetiya çarlığı ilə İrəvan xanlığı arasında vasitəçilik etməyə çalışıblar. Məkrli məqsədləri clə hər iki tərəfdə ermənilərin sakit yaşayışını və xarici ölkələrdən köçürülməsini təmin etməkdən ibarət olub. Müəyyən hallarda çarlığa təlimatlar və satqınlıqları hesabına Karte-Kaxetiya çarlığının İrəvan xanlığına hücum etməsinə nail olmuşlar. Məhz 1780-ci ildə Karte-Kaxetiya çarlığının İrəvan xanlığına hücum etməsində erməni kilsəsinin xüsusi rolu olmuşdur. Nəticədə, İrəvanın məhv edilməsinin qarşısını almaq üçün xanlığın Karte-Kaxetiya çarlığına razılıqda olmasına razılıq verməklə yanaşı, hər il çarlığa vergi verməyə vəd verilmişdir. Yalnız Osmanlı imperiyasının yardımından sonra düşməne çevrilən qonşular İrəvan üzərində iddialarından əl çəkmişlər. Bundan sonra İrəvan xanlığı evvelki iqtisadi qüdrətini bərpa edə bilmişdir. İrəvan xanlığında yaranan sakitlik bir qədər sonra İran şahlarının xanlığa olan hücumları ilə pozulmuşdur. 1795-ci ildə Ağa Məhəmməd xan Qacar İrəvan xanlığına hücum edərək Mir Mehdi xanın nəvəsi Məhəmməd xanı hakimiyyətdən devirərək onun yerinə Əliqulu xanı İrəvan xanı təyin etmişdir. Amma Əliqulu xanın da hakimiyyəti uzun çəkməmişdir. 1979-cu ildə Ağa Məhəmməd xan Qacarı öldürülməsindən sonra Məhəmməd xan Əliqulu xanı devirərək İrəvanda hakimiyyəti ələ almışdır. O dövrün tarixi sənədlərinə əsasən, demək olar ki, İrəvan xanlığında yaşayan əhalinin 90 faizi azərbaycanlılar, 10 faizini isə erməni, gürcü və digər xalqların nümayəndələri təşkil etmişlər. 1897-ci ildə Rusiya imperiyasının Qafqazda, eləcə də, İrəvanda əhalinin siyahıya alınması zamanı əldə olunan məlumatlarda Qarabağda əsasən azərbaycanlıların yaşadığı təsdiq olunub. Belə ki, siyahıya alınmaya görə, xanlığda 313 min 178 azərbaycanlı 11 min 317 nəfəri ermənilər yaşamışdı. 1817-ci və 1819-cu 104 Qafqazda imperiyalar və emmiforiti Azırbaycan ərazilərinə köçürülmə illərdə İrəvanda olmuş ingilis arxeoloqu və səyahətçi Robert Kerr Ports yazırdı ki, İrəvan xanlığının uzunluğu 200 mil, eni isə 100 mildir. Müasir erməni tarixçisi T.Akopyan da İrəvan xanlığının əhalisinin əsasən azərbaycanlılardan ibarət olduğunu və ərazisinin 24 min kvadratmetr olduğunu yazırdı. İrəvan şəhəri inzibati cəhətdən 3 məhəlləyə bölünürdü: şəhər məhəlləsi, Topbaşı məhəlləsi və Dəmirbulaq məhəlləsi. İrəvan xanlığında türkdilli azərbaycanlıların yerli xalq olması sübuta yetirilmiş faktıdır. Bunu Qafqazın ali baş komandanı general Paskeviç rəsmi məlumatlarda da qeyd etmişdir. İrəvan qalasını çox çətinliklə alan general Paskeviç İrəvan xanlığında əhalinin milli tərkibi haqda verdiyi məlumatda burada 10 min azərbaycanlı, 3 min erməni ailesinin yaşadığını qeyd etmişdir. ABŞ-dan olan professor Castin Makkarti Rusiya işğalına - 1828-ci ilə qədər İrəvan xanlığı əhalisinin 80 faizinin azərbaycanlı olduğunu göstərir. S.Şopen 1828-1832-ci illərdə İrəvan xanlığında əhalinin mütləq çoxluğunu müsəimanların, yəni azərbaycanlıların təşkil etdiyini yazmışdır. Onun hesablamalarına görə, İrəvan əyalətində 16.075 ailə (81.749 nəfər) müsəlman, 4.428 ailə (25.151 nəfər) isə erməni idi. Müsəlman dedikdə S.Şopen azərbaycanlıları və müsəlman kürdləri nəzərdə tutur.

QARABAĞ XANLIĞI

18-ci əsrin ortalarında Azərbaycanın Qərbində yaradılan qüdrətli xanlıqlardan biri də Qarabağ xanlığı olmuşdur. 1748-ci ildə Pəna-

həli xan Cavanşir tərəfindən yaradılan Qarabağ xanlığı Kürə Araz çayları arasında yerləşmiş, ətrafı sıldırım keçilməz qayalar, yaşıl meşələrlə əhatə olunmuşdur. Pənahəli xan Qarabağın göz oxşayan səfali yerini mərkəz seçərək, orada Qarabağın qala qapısı hesab olunan Şuşa şəhərini Qarabağın paytaxtı olaraq inşa etdirirdi. Qarabağ xanlığının ərazisində də İrəvan xanlığının ərazisində olduğu kimi Cavanşir, Otuzdilər, Cəbirli, İyirmi dörd, Baharlı, Ziyadoğullar və bu kimi məhəllələrin tikilməsi və onların da idarə etməsinə naiblər tərəfindən həyata keçirilməsi bu ərazilərdə türk adət-ənənələrinin və idarəetmə usulunun dəyişməz olduğunu göstərir. Pənahəli xanda dərin zəka, yüksək idarəetmə qabiliyyətinin olması və hərbi bilikləri mükəmməl şəkildə mənimsəməsi Qarabağın siyasi, hərbi, iqtisadi qüdrətinin artmasına səbəb olmuşdur. O, müdrik siyasət yürüdərək qonşu dövlətlərlə dostluq əlaqələri qurmuşdur. Bununla yanaşı, xan düşmən hücumlarından ehtiyat edərək Qarabağı, xüsusi ilə də paytaxt Şuşa ərazisini qalalarla, istekam sədlərlə möhkəmləndirmişdir. Məhz Pənahəli xanın göstərişi əsasında 1748-ci ildə Barat, 1751-ci ildə Şahbulaq, 1750-ci ildə isə Şuşa qalası inşa edilmişdir. Bu dəfə də ermənilər məkrli, satqın, xəyanətkar fəaliyyətlərini davam etdirməklə möhkəmlənməkdə olan Qarabağ xanlığına təhlükələr yaratmağa çalışırdılar. Ermənilərin satqınlığını, xəyanətini bağışlamayan Pənahəli xan onları cəzalandırmaq qərarına gəlir. Sarayda məclis quran Pənahəli xan satqın erməni mülklərini ora dəvət edir. Xan erməni mülklərinin xəyanətini sübut etdikdən sonra onlardan beşini şəxsən özü məhv edir, qalanlarını isə ömürlük həbsdə saxlanılması üçün Ərbədil xanına təhvil verir. Sarayda keçirilən məclisdə erməni mülklərini zərərsizləşdirmədən sonra ətrafdakı ermənilər də Pənahəli xandan qorxmağa, onun əmrlərinə tabe olmağa başlamışlar. Məhz bundan sonra Pənahəli xan Qarabağın ərazilərini genişləndirmək üçün hərbi, siyasi hazırlıqlara başlamışdır. Bunun da nəticəsində Pənahəli xan İrəvan, Gəncə, Naxçıvan və Ərdəbili Qarabağ xanlığına birləşdirə bilmişdir. Təbii ki, Qarabağın ərazisinin genişlənməsi fonunda xanlığın güclənməsi İran şahını ciddi narahat etmişdir. Məhz bu narahatçılığı aradan qaldırmaq və xanlığı məhv etmək üçün 1757-ci ildə Məhəmmədşah xan Qacar Qarabağa hücum etmişdir. Tarixdə “Xatın arxı” kimi adı qeyd olunan ərazidə gedən döyüşlərdə Pənahəli xan böyük iş-təha və iddialarla xanlığa hücum etmiş Məhəmməd xan Qacarı məğlub etmişdir. Bu döyüşdə Pənahəli xan şəxsi şücaət, yüksək döyüş nümunəsi göstərmişdir. Darmadağın edilən İran qoşununun tör-töküntüləri qaçarkən o dövr üçün çox əhəmiyyətli hesab olunan 150-yə yaxın tüfəngi, 5 ədəd isə topu döyüş meydanında qoyub qaçmışlar. Bu biabırçı məğlubiyyətdən sonra İran şahı Qarabağ xanını açıq döyüşdə məğlub etməyin mümkün olmadığını başa düşdüyündən Pənahəli xanı hiyləgərlik yolu ilə sıradan çıxartmağa cəhd göstərmiş və istəyinə də nail olmuşdur. Belə ki, Məhəmmədşah xan Qacardan sonra hakimiyyətə gələn Kərim xan Zənd Urmiyyə qalibiyyətini zəfər günü kimi qeyd etmək üçün “Şiraz qonaqlığına dəvət edir. Bu qonaqlıqda Pənahəli xan girov götürülür. Pənahəli xanın İran şahının hiyləgərliyinin qurbanı olmasından sonra Qarabağda hakimiyyət uğrunda mübarizə başlayır. Bu mübarizə daha çox İbrahimxəlil xan və Mehribəy arasında gedir. Amansız döyüş İbrahim xanın Mehribəy bəyin üzərində qalibiyyəti ilə başa çatır. İbrahimxəlil xanın hakimiyyətdə olduğu 1763-1806-cı illəri Qarabağın inkişaf tərəqqi dövrü hesab etmək olar. Amma Qarabağın hərbi iqtisadi qüdrəti gürcü çarları ilə yanaşı, Rusiyaya ilan zəhəri verən erməni mülklərini də ciddi narahat etmişdir. Ona görə də, bu qüvvələr Qarabağa hücum təşkil etmək üçün birgə iş planı qururlar. Bütün məkrli cəhdlərinə, xarici hərbi-siyasi dəstəklərinə baxmayaraq ermənilər azərbaycanlılar qarşısında duruş gətirə bilmirlər və məğlub olurlar.

i.ƏLİYEV

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev ölkəmizdə normal biznes mühitinin mövcudluğundan, kadr potensialından, Vətən müharibəsində tarixi Qələbəmizdən sonra yaranan yeni reallıqlar fonunda sülhün, təhlükəsizliyin təmin edilməsinin investitorlar üçün də mühüm amil olmasından geniş bəhs edir. Cənab İlham Əliyev bu əminliyi də ifadə edir ki, yaşadığımız quruculuq, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpası dövründə müəyyən-ləşdirilən Milli Prioritetlər əsasında malik olduğumuz imkanlardan maksimum bəhrələnməklə dayanıqlı inkişafa töhfələr veriləcək.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizin malik olduğu resurslar məlumdur. Həm ənənəvi kənd təsərrüfatı sahələrinin, həm də ümumilikdə qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün bütün imkanlar mövcuddur. İşğaldan azad olunan ərazilərimizin mövcud potensialı, xammal və təbii ehtiyatlar, məhsuldar torpaq sahələrinin həcmi nəzərə alınmaqla, bərpa mərhələsindən sonra qısa zamanda həmin rayonlarımızda məhsul istehsalının dəfələrlə artacağı proqnozlaşdırılır. Burada məqsəd aqrar sektorun inkişafına nail olmaqdır. Füzuli, Cəbrayıl və Zəngilan rayonları işğaldan əvvəl kifayət qədər böyük aqrar və sənaye potensialına malik rayonlar idi. Eyni zamanda, Qubadlı, Ağdam, Kəlbəcər, Laçın rayonları da məhsuldar torpaqlara malikdir. Bu torpaqların məhsuldarlığını bərpa edilməsi ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyinin təminatına böyük töhfə verəcəkdir. Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanda meşə zolağının 25 faizi işğal altında olmuş torpaqların payına düşür. Su ehtiyatlarımızın təxminən yarıya qədəri həmin ərazilərdədir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə infrastrukturun yenilənməsi, kənd təsərrüfatı və sənaye müəssisələrinin bərpası yeni iş yerlərinin yaradılmasına gətirib çıxaracaq. Tarixi sahiblərinə qayıdan torpaqlarımızda canlanma yaşanır. Bunun üçün ilk növbədə azad olunmuş ərazilərin minalardan təmizlənməsi əsasdır ki, artıq dövlətimizin qətiyyəti, Azərbaycan diplomatiyasının uğurları sayəsində Ermənistan iyunun 12-də Ağdam, iyulun 3-də isə Füzuli və Zəngilan rayonlarının mina xəritələrini Azərbaycan tərəfinə təqdim edib. Bu, Azərbaycanın böyük qələbəsi olmaqla yanaşı, ölkəmizə geniş iqtisadi imkanlar da qazandıracaq. Bu baxımdan ki, minaların axtarılmasına, təmizlənməsinə, kadrların cəlb olunmasına böyük məbləğdə vəsaitlər tələb olunur. Artıq minalı sahələrin xəritələrinin verilməsi ilə böyük məbləğdə vəsaitə qənaət ediləcək ki, bu da öz növbəsində digər mühüm layihələrin icrasına yönəldiləcək. Zəfərimizdən sonra həmin torpaqlarda ilk olaraq infrastrukturun bərpasına xüsusi diqqət göstərilməsi də səbəbsiz deyil. Yol-nəqliyyat infrastrukturunun yenilənməsi, enerji, qaz xətlərinin qətilişi, bu ərazilərin "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi üçün tapşırıqların verilməsi və sair kimi biri-birindən mühüm addımlar qarşıya qoyulan hədəflərə qısa zamanda nail olmaqla Qarabağın yaxın zamanlarda cənnətməkəna çevrilməsinə, xarici investorlar üçün cəlb ediciliyinin artmasına geniş

Azərbaycan inkişafın yeni mərhələsini uğurla davam etdirir

İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizin zəngin iqtisadi potensialı ölkəmizin hərtərəfli inkişafını daha da sürətləndirəcək

imkanlar açacaq.

Bir mühüm məqamı da xüsusi qeyd etməliyik ki, həmin ərazilərimiz müasir dövrün tələblərinə uyğun olaraq bərpa edilir. "Ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" layihələrinin icrasına başlanılıb. Artıq Zəngilanın Üçüncü Ağalı kəndində "ağıllı kənd" layihəsinə start verilib. Cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, artıq həmin vaxtdan Böyük Qayıdış başlayıb. Qurban bayramında Ağalı kənd sakinlərinin öz doğma kəndlərinə gedərək görülən işlərlə tanış olmaları, qurbanlarını kəsmələri, qonaqlıq təşkil edib süfrə arxasında sevinclərini paylaşmaları Zəfərimizin bəxş etdiyi qürurlu anlardandır. Gələn ilin əvvəlində "ağıllı kənd" layihəsinin ilk iştirakçısı olan Ağalı kəndi sakinlərini qarşalayacaq. Kənd sakinləri o günü səbirsizliklə gözlədiklərini bildirlər. Artıq yeni həyatın canlanması ilə 30 ilə yaxın düşmən tapdağı altında olan, istifadəsini gözləyən əkin sahələri bolluq rəmzinə çevriləcək.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin hər zaman qeyd etdiyi kimi, Azərbaycanda çox gözəl sərmayə iqlimi vardır: "Biz bunu həm neft-qaz layihələrinin icrası zamanı nümayiş etdirmişik, həm də digər sahələrdə aparılan islahatlar nəticəsində çox gözəl investisiya iqlimi yaradılmışdır. Təsədüfi deyil ki, Dünya Bankının "Doing Business" hesabatında Azərbaycan 190 ölkə arasında 28-ci yerə layiq görülüb. Bu, dünya miqyasında çox böyük nailiyyətdir. Biz bir çox inkişaf etmiş ölkələri bu parametrlər üzrə qabaqlamışıq. Yeni, gözəl investisiya iqlimi investorları cəlb etmək üçün əlbəttə ki, əsas şərtlərdən biridir."

Hər bir ölkənin inkişafında iqtisadi amil əsas rol oynayır. Ölkəmizdə mövcud olan sabitlik hər bir investor üçün əsas şərtlərdən biridir. Təbii ki, sabitlik

olmayan ölkələrə heç kim sərmayə qoymur. Bu gün Azərbaycana qoyulan və qoyulacaq sərmayələrin əsas şərtlərindən biri ictimai-siyasi sabitlikdir, xalq-iqtidar arasındakı birlikdir. Ölkə Prezidentinin qeyd etdiyi kimi, sözümlə əməlimiz heç vaxt fərqlənmir. Yeni, nəyi deyiriksə, onu da edirik. 2003-cü ildən iqtisadi artımın qeyri-neft sektorunun hesabına olmasını prioritet məsələ kimi öndə saxlayan dövlət başçısı İlham Əliyevin bir-birinin ardınca təsdiqlədiyi Dövlət proqramları, İnkişaf Strategiyaları, Milli Prioritetlər, ən əsası iqtisadi rayonların bölgüsünün yenidən aparılması yeni-yeni hədəflərin müəyyənləşdirilməsindən, onların uğurlu sonluqla başa çatdırılaraq yeni istəklərin, məqsədlərin ortaya qoyulmasından ibarətdir.

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi məqsədilə təsdiqlənən Dövlət proqramlarının icrası bölgələrin malik olduqları potensialdan səmərəli istifadəni təmin edir. Artıq 4-cü sənədin icrası uğurla həyata keçirilir. Bu Dövlət proqramlarının icrası nəticəsində 2 milyondan artıq yeni iş yerinin açılması özlüyündə işsizlik probleminin həlli deməkdir. Hazırda işsizliyin səviyyəsi 5 faizdən aşağıdır. Özünüməşğulluq proqramları uğurla icra edilir. Ailə təsərrüfatlarına asan dəstəyin göstərilməsi üçün ABAD mərkəzlərinin coğrafiyası genişlənilir. Bu mərkəzlərin dəstəyi əsasında rəqabət gücləndirilib, hər bir ailə öz məhsulu ilə bazarlara çıxmağa səy göstərir. Sağlam rəqabət bazarlara çıxarılan məhsulların kəmiyyəti ilə yanaşı, keyfiyyətlərinə də öz müsbət təsirini göstərir. Bu gün iri marketlərdə ABAD-ın məhsullarına geniş şəkildə rast gəlmək mümkündür. Bu dəstək sayəsində ailə təsərrüfatları fəaliyyətlərini genişləndirməklə yanaşı,

sosial durumlarını da yaxşılaşdırırlar. Bu faktlar bir daha onu göstərir ki, sosial müdafiənin gücləndirilməsi prioritetdir. Dövlət hər bir vətəndaşının yanında olaraq ona dəstəyini bu və ya digər formada ifadə edir. Azmənatlı ailələrin sosial yardım proqramlarından bəhrələnmələrini də xüsusi qeyd etməliyik.

Bugünkü məqamda hər kəsi maraqlandıran suallardan biri işğaldan azad olunmuş ərazilərimizin azad edilməsinin Azərbaycan iqtisadiyyatına nə vəd etməsidir. "Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər", həmçinin iqtisadi rayonların bölgüsünün yenidən həyata keçirilməsi həmin bölgələrin malik olduğu iqtisadi imkanlardan səmərəli istifadəyə geniş imkanlar açır. Artıq Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları yaradılıb. Bu sənədin iqtisadi tərəfi ilə yanaşı, siyasi əhəmiyyəti də göz önündədir. Artıq Azərbaycan dövləti bu bölgünü həyata keçirməklə Dağlıq Qarabağ münafişesinin tarixə qovuşduğunu, nə statusun, nə də Dağlıq Qarabağ adlı inzibati ərazinin mövcud olmadığını təsdiqləyir.

Əvvəldə də qeyd etdiyimiz kimi, Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində Azərbaycanın ümumilikdə 1.7 milyon hektar ərazisi işğal olunmuşdur. Bu torpaqların əksəriyyəti müxtəlif növ kənd təsərrüfatı məhsullarının becərilməsi üçün yararlıdır. Həmin məhsulların emalı yeyinti sənayesində yeni güclərin yaranmasına, etibarlı təchizat bazasının formalaşdırılmasına imkan verəcək.

Statistikaya müraciət etsək bu mühüm məqamı da xüsusi qeyd etməliyik ki, işğal edilmiş ərazilərdə 155 müxtəlif növ faydalı qazıntı yataqları, o cümlədən 5 qızıl, 6 civə, 2 mis, 1 qurğuşun və sink, 19 üzülük daşı, 10 mişar daşı, 4 sement xammalı,

13 müxtəlif növ tikinti daşları, 1 soda istehsalı üçün xammal, 21 pemza və vulkan külü, 10 gil, 9 qum-çınqıl, 5 tikinti qumu, 9 gips, anhidrid və gəc, 1 perlit, 1 obsidian, 3 vermikulit, 14 əlvan və bəzək daşları yataqları yerləşir. İşğal olunmuş ərazilər Azərbaycanın sənayesi və tikintisində böyük əhəmiyyəti olan müxtəlif növ tikinti materialları ilə çox zəngindir. Belə materialların böyük ehtiyatları Ağdam rayonu ərazisində yerləşən Çobandağ, Şahbulaq, Boyəhmədli və digər yataqlardadır. Həmçinin iri tikinti daş yataqları Xankəndində, mərmər isə Harovda yerləşir.

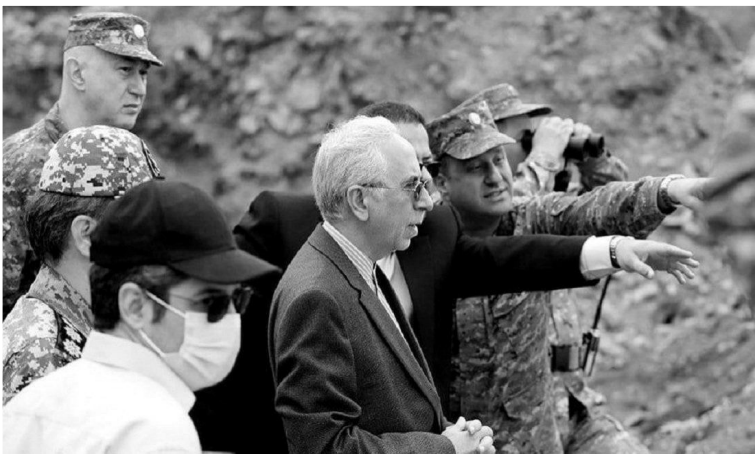
Göründüyü kimi, zəngin iqtisadi potensiala malik olan bu ərazilərimiz gələcəkdə ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlı inkişafına böyük töhfələr vermək imkanındadırlar. 28 ilə yaxın dövrdə işğalçı Ermənistan bu ehtiyatlardan istifadə etməklə öz iqtisadi durumunu yaxşılaşdırmağa çalışmışdır. Bu gün dünya ekspertləri də təsdiqləyirlər ki, Zəfərdən sonra Ermənistan iqtisadi böhran içərisində daha çox çabalayır. Yeganə çıxış yolu 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsinin yaratdığı yeni reallıqlarla barışmaq, Azərbaycanın təklif etdiyi sülh zəngəzürünü qəbul edib yeni əməkdaşlıq formatlarına qatılmaqdır.

Dövlət başçısı İlham Əliyev ötən ay ölkəmizin qərb bölgəsinə səfəri zamanı Azərbaycan Televiziyasına müsahibəsində işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə bərpa və yenidənqurma işləri istiqamətində yeniliklər barədə danışarkən bildirmişdir ki, görülən bütün işlər xalq tərəfindən bəyənilir, dəstəklənir. Görülən işlər sırasında şəhərsalma ilə bağlı atılan addımlar xüsusi qeyd edilib. Ağdamın Baş Planı təsdiqlənib. Füzulinin, Cəbrayılın baş planlarının ilkin versiyası Prezidentə təqdim edilib. Yaxın aylarda Füzuli və Cəbrayıl şəhərlərinin Baş Planı ictimaiyyətə təqdim ediləcək. Zəngilan şəhərinin Baş Planının hazırlanması prosesinə artıq başlanılıb. Bir neçə tanınmış dünya səviyyəli şirkətlər öz təkliflərini verib. Əlbəttə ki, Qubadlı da, Laçın və Kəlbəcər də yenidən qurulacaq. "Yeni, bu boyda miqyaslı işi cəmi 8 ay ərzində görmək doğrudan da, mən hesab edirəm ki, böyük qəhrəmanlıqdır. Onu da bildirməliyəm ki, biz bütün bu işləri öz hesabımıza edirik. Bütün xərcləri öz hesabımıza edirik, heç bir yerdən bir manat yardım almamışıq. Bəli, xarici şirkətləri biz dəvət etmişik, amma podratçı kimi. Bütün vəsait dövlət büdcəsindən gedir. Dövlət büdcəsi üçün bu, böyük yüküdür. Təbiidir, amma biz bunu edirik, edəcəyik" söyləyən cənab İlham Əliyev bir daha bildirmişdir ki, Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru cənnətə çevirəcəyik.

Azərbaycan inkişafın yeni mərhələsini uğurla davam etdirir. Bərpa və quruculuq sahəsində 8 ayın statistikasını qarşıdakı dövrün aydın mənzərəsini yaradır.

Yeganə Əliyeva

Ermenistanın Baş naziri Nikol Paşinyan vəzifəsini rəsmiləşdirdikdən sonra ilk xarici səfərini İrana reallaşdırdı. Bu, özəl səfər deyildi, Paşinyan İbrahim Rəisinin andiçmə mərasimində iştirak edirdi. Ancaq onu da qeyd etmək ki, Paşinyan İrandakı mərasimə başqa vəzifəli şəxsi də göndərə bilərdi. Deməli, burada da araşdırılmalı məqamlar olub.

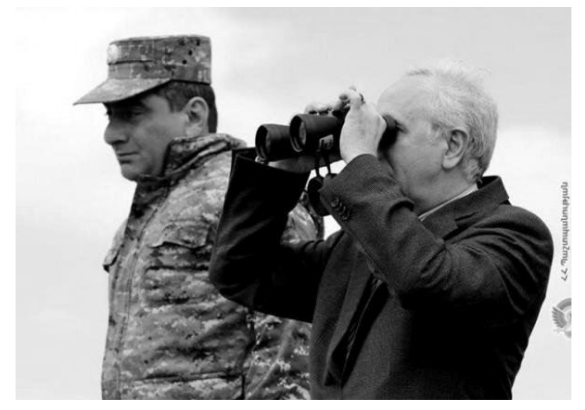
N.Paşinyan İbrahim Rəisinin andiçmə mərasimində şəxsən iştirak etməklə bu ölkə ilə münasibətlərə verdiyi əhəmiyyəti ortaya qoymağa çalışıb. Nikol Paşinyan sonuncu dəfə İranda 2019-cu ilin fevralında rəsmi səfərdə olmuşdu.

Qeyd etmək ki, bu, Paşinyanın baş nazir vəzifəsində İrana ilk rəsmi səfəri idi. Paşinyan həmin səfərə hakimiyyətə gəldiyi ilk gündən hazırlaşdı. Səfərdən əvvəl İranın Ermənistandakı səfirliyinin ticarət müşaviri bildirmişdi ki, 1991-ci ildən, yəni Ermənistanın müstəqilliyini qazandığı ildən bəri iki ölkə arasında ticarət mübadiləsində ən yüksək göstərici məhz Paşinyanın hakimiyyəti dövründə qeydə alınmışdır. Söhbət 364 milyon dollarlıq ticarət mübadiləsindən gedirdi. Əslində rəqəm o qədər də böyük deyildi, ancaq faktin özü maraqlı idi ki, bu iki ölkə arasındakı əməkdaşlıqda ən yüksək göstərici sayılır. Təsadüfi deyil ki, Nikol

Paşinyan 2018-ci ildə baş nazir kürsüsündə xarici siyasətlə bağlı ilk geniş nitqində İranın adını Rusiyadan çox çəkmişdi.

Politoloq Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, Nikol Paşinyan İranla iqtisadi əməkdaşlığı genişləndirmək və birgə regional layihələri reallaşdırmağı arzulayırdı: "Ancaq alınmadı, verilən vədlər həyata vəsiqə qazanmadı".

Paşinyan Tehrandakı "Ararat" idman-sağlamlıq mərkəzində erməni icmasının nümayəndələri ilə görüşərək arxa planda "DQR"-in bayrağı və "Qarabağ Ermənistanıdır" şüarı asılmış selfisini yaydı. Rəsmi Bakı Tehrandan bu toplantıya aydınlıq gətirməsini tələb etdi. Çünki həmin zalda açıq-aşkar Azərbaycana və İran-Azərbaycan əməkdaşlığına qarşı tənqidə həyata keçirilmişdi. İranda qeyri-rəsmi kanallarla xəbər yayıldı ki, "Qarabağ Ermənistanıdır" şüarını zalda qaldıran şəxslər saxlanılıb və onlar sorğu-sual

Paşinyanın İran səfərləri

edilə bilər.

Nikol Paşinyan Tehrandakı çıxışında bunları demişdi: "Mən Dağlıq Qarabağın əvəzinə danışıqlar aparmalıdır. İlham Əliyevlə danışıqlardan nəticə yoxdur. Vasitəçilər mənə "hansı güzəştlərə hazırınız?", sualını ünvanlayanda onlardan soruşuram ki, Azərbaycan hansı güzəştlərə hazırdır? Biz o zaman bu suala cavab verəcəyik ki, birinci bu suala Azərbaycan cavab versin. Kimsə düşünürsə ki, Qarabağ problemini güc yolu ilə həll etmək olar, kö-

kündən yanılır. Bunu deyən anlamalıdır ki, qarşısında tək Ermənistanı yox, bütün dünya ermənilərini görəcek".

Bu açıqlamadan təxminən il yarım sonra Azərbaycan müharibədə qələbə çaldı və Nikol Paşinyanın Tehrandakı çıxışının mənasız olduğu aydınlaşdı. Nikol Paşinyan bu dəfə Tehrandakı görüşü geri qayıtdı. Paşinyanla görüşən İbrahim Rəisi pragmatik siyasətçidirsə, Qarabağ məsələsinin Azərbaycanın xeyrinə bitdiyini anlamalı, ermənilərin İran

üzərindən tənqidlərinin qarşısını almalı və yeni xarici işlər nazirinə tapşırılmalıdır ki, İranın Ermənistandakı səfəri qeyri-diplomatik hərəkətlər etməsin".

Qeyd etmək ki, İranın Ermənistandakı səfirinin sərhəd ərazilərə gələrək, ölmüş ermənilərə görə başsağlığı verməsi və Ermənistanın "ərazi bütövlüyü" məsələsini dəfələrlə vurğulaması birmənalı qarşılanmayıb. Hər halda bu barədə İran tərəfi də düzgün yolu görecekdir. Çünki Azərbaycan artıq erməni havadarlarına heç bir şans buraxmayıb.

Zərdüş Quluzadə

Deyirlər dərd gələndə batman gəlir... Bu gün bəzi erməni saytlarının yazdığına bəzi ermənilər İran sərhədini müvəqqəti də olsa bağlanmasını istəyirlər. Niyə, çünki hazırda İran ən təhlükəli epidemioloji vəziyyətə malik ölkələr siyahısına daxil edilib. Amma buna baxmayaraq, iranlılar hələ də, "turist kimi" Ermənistanı axışmaqdadırlar.

Əslində, bir müddət əvvəl, dediyimiz kimi, bu gün Ermənistanı "axın edən" iranlıların niyyəti başqadır. Belə ki, onların əksəriyyəti İrəvanı gəzib görməyə yox, bu ölkədə özlərini peyvənd elətdirməkdir.

Ermənilər seçim qarşısında: İranla sərhəd bağlansa...

Doğrudur, yenə də bir müddət bundan əvvəl Ermənistan səlahiyyətliləri İrandan peyvənd olunmağa gələnlərə məhdudiyət qoysa da, belə görünür ki, bu, işə yaramayıb. Amma neyləyəsən ki, "nə yardan doyr, nə də əldən qoyur" prinsipini əsas tutan ermənilər İrandan Ermənistanı olan 200 dollarlıq təyyarə biletindən imtina edə bilmirlər. Onu da deyək ki, bundan başqa ermənilər ölkəyə ilk giriş-çixış üçün iranlılardan əlavə olaraq 40 dollar da alırlar.

Hazırda Ermənistan səlahiyyətliləri seçim qarşısında qalıblar: Ermənistan-İran sərhədi açıq saxlansa, bu halda ölkədə güncündən artan koronaviruslu xəstələrin çoxalmasının qarşısını ala bilməyəcəklər.

Belə ki, hazırda imkan tapıb Ermənistandan qaça bilməyən ermənilər də bu xəstəliyin güdazına gedəcəklər.

...Və əgər Ermənistan İran sərhədini bağlasa, bu halda ermənilər yol kərəsindən başqa, iranlıların özləri ilə İrəvana gətirib xərclədikləri pul-paradan da məhrum olacaqlar. Bu isə ermənilərin koronavirusdan yox, daha çox acından ölmələrinə yol açacaqdır.

Yeri gəlmişkən bildirmək ki, bu gün İranda koronavirusa qarşı vaxsinlər daha çox qara bazarlarda, özü də çox baha qiymətə satılır. Bundan əlavə, İranın özünün icad etdiyi yerli vaxsinlər isə heç bir müstəqil orqanlar tərəfindən tanınmayıb deyərək, yerli iranlılar da bu vaxsinlərin effektivliyinə etibar etmirlər.

Ağasəf Babayev

Ermənistan ordusunun ölüm kabusu

Ermənistan ordusu hərbi əməliyyatlardan kənar itkilərinin sayını gizlədir. Daha dəqiq desək, həmin rəqəmlər erməni sosisumunda kəskin narazılıq yarada bilər və hakimiyyət bundan çəkinir, hər vəchlə statistikanı gizlətməyə çalışır. Demək olar ki, üç dövlət qurumları - müdafiə nazirliyi, istintaq komitəsi və hərbi prokurorluq, əsasən, hərbi əməliyyatlardan kənar baş vermiş ölümlərin saylarını gizlətməklə həm ictimai qiymətin qarşısını almağa cəhd göstərir, həm də bu rəqəmlərin qarşı tərəfə - yəni Azərbaycanca aşkar olunmaması üçün necə deyirlər, özünü dağa-daşa çırpır. Lakin buna baxmayaraq, faktlar sızır və məlumdur ki, erməni silahlı qüvvələrinde özünüməhvətə prosesi vüsət alıb.

Əgər nəzərə alsaq ki, müasir informasiya texnologiyaları dövründə yaşayırıq və belə xəbərləri gizlətmək qeyri-mümkündür, bu zaman statistikanın sirr olaraq qalması mümkün deyil.

Bu arada Ermənistan parlamentinin hakim "Vətəndaş sazişi" fraksiyasının deputatı Lena Nazaryan son anda daha ağır vəziyyətlə üzləşməmələri üçün erməni ictimaiyyətinə dəhşətli statistik faktı açıqlayıb - 1994-cü ildən 2016-cı ilin aprelinə qədər Ermənistan ordusunda hərbi əməliyyatlardan kənar 2500-dən çox insan həyatını itirib. Nazaryan bu rəqəmləri müxalifətin hakimiyyəti 44 günlük müharibədəki itkilərin sayını gizlətmələrində ittiham edərək açıqlayıb.

Yol-nəqliyyat hadisələri, əsgər və zabit-

1994-cü ildən 2016-cı ilin aprelinə qədər Ermənistan ordusunda hərbi əməliyyatlardan kənar 2500-dən çox insan həyatını itirib

MUSAVAT.COM

lər tərəfindən döyülmə, xəstəliklər, silahla ehtiyatsız davranma, intiharlar!

2500 hərbi qulluqçu hərbi əməliyyatlardan kənar vəziyyətlərdə ölüb. Bu rəqəm Ermənistan üçün böyükdür. Özü də müharibədən sonrakı dövr üçün sistemli böhranı da buraya əlavə edərsək, onda digər nəticələri də hasil etmək mümkündür.

O cümlədən, axı həmin hərbiçilər döyüşlərdə deyil, yol-nəqliyyat hadisələrində, hərbi xidmət zamanı digər əsgər və zabitlər tərəfindən döyülmə nəticələrində, xəstəliklər səbəbindən, silahla ehtiyatsız davranmaya görə, ən nəhayət, intiharlar üzündən həyatlarını itiriblər.

Yeri gəlmişkən, xatırlatmaq olardı ki, 2016-cı ilin aprel döyüşlərində 500-1000 arası erməni hərbiçisi məhv edilib. 2020-ci ilin iyulundakı Tovuz hadisələrində isə Ermənistan silahlı qüvvələrində hərbi xidmət keçənlərin 100 nəfəri həyatını itirib.

44 günlük müharibənin nəticələrinə görə isə erməni ordusunun itki sayı daha ağırdır - bir halda ki, Paşinyan 3705 nəfərin həlak olduğunu deyirsə, real rəqəmlər daha dəhşətlidir - 8 min nəfər. Bu rəqəmləri hakimiyyətdən başqa bütün erməni ictimai rəyi etiraf edir.

Rövşən RƏSULOVA

Bir müddət bundan əvvəl özünü Qarabağda qalan azsaylı ermənilərin "səlahiyyətli kimi" təqdim edib, erməni nəşrlərindən birinə "açıqlama" verən David Babayan "...əgər Azərbaycan genişmiqyaslı müharibəyə başlasa, bu, həm də Rusiyaya qarşı müharibə olacaq" -deyə bildirmişdi. Əslində, bu xain xislətli Babayanın əksər həmyerliləri kimi, ürəyində saxlayıb bürüzə vermək istəmədiyi ən böyük arzularından biridir.

"...Bu gün Bakı bölgədə daha da genişlənmək üçün

Səlahiyyətsiz erməni "siyasətçi" sini qorxudan nədir?

nəqliyyat infrastrukturuları yaradır". Bax, budur, ...yanları zəlif edən. Onlar Azərbaycanın Qarabağ torpaqlarında həyata keçirdiyi ti-

kinti quruculuq işlərini "gözdən salmaq üçün" əllərindən gələni edirlər.

Bu gün "artsax xalqı"nın getməyə yeri yoxdur deyə,

sona qədər dayanacaqlarını bildiren David Babayanın dedikləri ilə əməlləri, nədənsə, elə də səmimi görünür. Çünki onu qorxudan bu gün "artsax xalqı"nın getməyə yer tapmaması deyil, onu qorxudan özünün və ətrafındakı bir-iki gədəgüdənin azərbaycanlılar tərəfindən çəkə biləcəkləri ehtimal etdikləri haqq-hesab qorxusudur.

Bu gün Babayan Azərbaycanın gördüyü bütün bu işlərə fərqli prizmadan baxmağa çalışır. Onun dedi-yinə görə, bu işlər təkce er-

mənilərə qarşı deyil, eyni zamanda, Zaqafqaziyadan kənar, qonşu geosiyasi məkanlarda da müəyyən məqsədlər güdür.

Babayana görə, Azərbaycanın gördüyü bütün bu işlər gələcəkdə hücum siyasətinin əsası üçün stimulyaradır. Erməni "uzaqgörən" görə, bütün görülən bu işlər, tikilən geniş yollar, yaradılan tunellər şəbəkəsi gələcəkdə Rusiyanın sülhməramlı kontingentini mühasirəyə almasına hesablanıb: "Türkiyənin bu işlərdəki iştirakı isə Naxçıvan və

Gəncədir. Məqsəd artsax da daxil olmaqla bu əraziləri birləşdirməkdir".

Babayanın iddiasına görə, bu işlər yekunlaşandan sonra Ermənistan tamamilə blokada olacaq. İranda olan yolu bağlanacaq.

Əslində deyim ki, Babayan kimilərin bu sərəmələmələrini oxuyub qan qaraltmağa belə yəməzdi. Ancaq neynəyəsən ki, "...milçək özü bir şey olmasa da, amma ürək bulandırır".

Maraqlısı budur ki, özünü quş bilən qarğa kimi, Babayan da bu gün daha çox erməni saytlarına özünü "səlahiyyətli erməni siyasətçisi" kimi sırımağa çalışır.

Ağasəf Babayev

“Burada məsələnin kökünə qayıtsaq, bir müddət əvvəl bu məsələ ilə bağlı bəzi detallarla bağlı müzakirə aparmışıq. Hətta Ermənistanda seçki öncəsi durumu müzakirə edərkən bildirdik ki, Paşinyanın əsas hədəfi və məqsədi seçildikdən sonra mümkün qədər Rusiyaya Ermənistanda sıxışdırmaqdır. Bu, onun əsas hədəfidir. Yəni Paşinyanın əsas məqsədi Qərblə əməkdaşlığı daha çox artırmaqdır”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Samir Hübətov deyib.

Onun sözlərinə görə, bunun üçün Paşinyanın əlində kifayət qədər imkanlar var: “Yəni, o, seçkiqabağı səfərini də Avropaya, Fransa və Brüsselə etdi. Eyni zamanda, 2018-ci ildə də o, seçkiqabağı Qərbdən dəstək almışdı və Qərbin dəstəyi ilə hakimiyyətə gəlmişdi. İndi də Paşinyan başa düşür ki, Rusiya ilə bərabər o, hakimiyyətdə uzun müddət qala bilməz. Nəçə ki, artıq məcburən növbədənkenar seçkiyə getdi. Ona görə də Paşinyanın verdiyi bu ifadələr özlüyündə birbaşa Rusiyaya yönəlmiş bir ifadələrdir”.

Politoloq sözlərinə belə davam edib: “Təbii ki, Paşinyanın söyləməsi ki, əgər KTMT buraya gəlməsə biz məcburuq ki, Qərb ölkələrinin sülhməramlı qoşunlarını dəvət edək. Bu, açıqcası, bir tərəfdən Rusiyaya şantaj etməkdir. Digər tərəfdən Qərb ölkələrinə

“Paşinyanın əsas hədəfi...”

siqnal verməkdir ki, siz də mümkün qədər Rusiyaya təzyiq edin və imkan varsa bu əraziyə gəlin. Prinsip etibarilə Ermənistan Azərbaycan sərhədində nə rus qoşunlarının, nə də Qərb ölkələrinin qoşunlarının olması məqsədəuyğun deyil. Çünki əgər sərhəddə bir sərhəd pozuqluğu yoxdursa, təbii ki, bu günləri ermitasiya və demorkasiya işləri hələ getmir, amma nisbi olaraq sərhədlər qoyulubdur və gələcəkdə də bu, ancaq beynəlxalq hüquq prizmaları çərçivəsində, yəni hamılıqla qəbul olunmuş beynəlxalq hüquq tərəfindən tənzimlənən yolla Ermənistan Azərbaycan dövlət sərhədi tənzimlənəcək”.

“Amma Paşinyanın bu cür ifadə verməsinin arxasında iki əsas məqsəd durur. Birincisi, Rusiyaya Ermənistan da sıxışdırmaq, ikincisi, cəmiyyətdə Rusiyaya qarşı aqressiya qaldırmaq. Bu, aydın məsələdir. Rusiya ilə Ermənistan arasında nə qədər böyük gərginlik varsa, bu, Azərbaycanın bir o qədər

xeyrinədir. Qaldı ki rus qoşunlarının həmin ərazidə yerləşdirilməsinə, təbii ki, Rusiya Ermənistanı özbaşına buraxmaq niyyətində deyil. Yəni, onların həm müxalifətini, həm iqtidarını, verdiyi açıqlamalarda, rəsmi qəbullarda, iki-tərəfli görüşlərində, qarşılıqlı əlaqələrində də biz bunu hiss edirik ki, Rusiya əslində açıq şəkildə Ermənistanla dolaşması ilə Paşinyana bildirir ki, “ağıllı ol! Biz nə qədər buradayıq, sən buraya Qərb ölkələrinin qoşunlarını gətirə bilməzsən. Bu əraziyə biz sahibik”.

“İndi artıq Rusiya yaxşı başa düşür ki, Paşinyanın atdığı addımların arxasındakı məqsəd təkəc Ermənistanla Rusiya münasibətlərini gərginləşdirmək yox, eyni zamanda, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərini də gərginləşdirməkdir. Hesab edirəm ki, bu məsələdə Paşinyanın atdığı addımlar provokativ addımlardır. Məqsəd Rusiyaya Qafqazdan, daha doğrusu, Ermənistan sınıqlarını çıxarmaqdır, imkan varsa Qafqazdan da sıxışdırıb çıxarmaqdır. Çünki ermənilərin xislətində bu var ki, tez-tez dəyişməyi xoşlayırlar. Bu gün rusları qəbul ediblərsə, sabah fransızları, birigün amerikalıları, hətta lazım olarsa çinliləri də qəbul edərlər. Millət olaraq əqidəsi olmayan bir toplumdur. O toplumun da verdiyi qərar ancaq bundan asılı ola bilər”.

Ayşən Vəli

“Gözütöx” xalqın elə də böyük olmayan “İstək və tələbi” - ERMƏNİSAYAĞI

...Ermənilər deyirlər ki, guya Ermənistan-Rusiya münasibətlərini heçə endirməklə məşğul olan Vladimir Putin indi də bu münasibətlərin altına barıt yığıdır. Bu barıtın da bomba halına gəlib partlaması Putinin hakimiyyətini başa vurub gedəndən sonrasına təsadüf edəcək. Onun yerinə gələcək yeni Rusiya rəhbəri üçün isə Ermənistanı “yenidən qazanmaq” əlçatmaz olacaq. Çünki həmin vaxt Ermənistan Rusiyadan çox-çox uzaqlarda olacaq-“Avropanın göbəyində”. Artıq bu zaman Rusiya Ermənistanı geri qaytarmaq üçün onun “ayaqlarına düşüb” yalvarsa da, ermənilər daha rusların “şirin dillərinə” uyub onların yanına qayıtmayacaqlar.

...Deyim ki, heç kim bunları ermənilərin utopik bir arzusu kimi qəbul etməməlidir. Siz özünüz də bütün bunların yaxın zamanlarda baş verəcəyinin şahidi olacaqsınız. Ona görə, biz bu gün erməni olaraq, yeni reallıqlar əsasında hərəkət etməliyik.

Beləliklə, hazırda əgər Qərbin məqsədi bütün post-sovet məkanını demokratik-

ləşdirməkdirsə, onda gərək ilk olaraq biz ermənilərə kömək etməlidir. Əslində, onlar buna məcburdurlar. Çünki bizim “erməni demokratiyamızdan əxz edilib öyrəniləcək” çox şeylər var. Ona görə də Qərb öz payını ölkəmizin üzərinə qoymalıdır.

Bundan əlavə, Qərb “Putinin zəhmindən” qorxub-ələmədən Ermənistanın Rusiya qandallarından qurtul-

ması üçün əməli işə keçməlidir.

Ermənistanı Putinin yaratdığı saxta Avrasiya İqtisadi Birliyindən, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından qopmasına kömək etməlidir. Bu gün biz ermənilərə kağız üzərində olan yalançı zəmanət lazım deyil. Bu təşkilatlar bizi ac qoymaqdan əlavə, heç müdafiə də etmədilər. Əksinə, Ermənistanın əriyini, pami-dorunu “talayib” yedilər.

Ona görə də, Qərb təcili olaraq, Ermənistanın NATO və Avropa Birliyinə qəbul etmək üçün konkret addımlar

atmalıdır. Çünki Ermənistan demokratik, hüquqi dövlətin bütün prinsiplərinə tam uyğun olduğunu artıq sübut edib. Bunu Qərbdəkilər də “təsdiq edə bilərlər”.

Ona görə də əziz qərblilər, sizdən keçmiş sovetlər birliyinin “ilk demokratik dövlət”i olaraq, biz erməniləri dünyanın sivil dövlətləri ailəsinə qatmağınızı rica edirik. Bizim bu addımı atmaqda sizdən elə də böyük təmənnamız da yoxdur, hələlik sadəcə olaraq, bir az maddi, bir az hərbi, bir az da siyasi yardım istəyirik. Hə, bir də, bir azdan sonra sizdən Türkiyə və Azərbaycana qarşı sanksiyalar tətbiq etməyinizi “tələb edəcəyik”.

...Özünüz də görürsünüz, dünyanın ən “gözütöx” xalqı deyil, istək və tələblərimiz elə də böyük deyil.

Ağasəf Babayev

RÖVŞƏN
rovshan.rasulov@mail.ru

Dünya bu məxluqları necə saxlayır?

Erməni daşnak təbliğatçıları hələ də bar-bar bağırrırlar ki, bəs qoymayın, Şuşada erməni evləri dağıdılır, məhv edilir və s. Biz, 30 illik işğal vaxtı etnik təmizləmələr, soyqırımları və qətləmlər, tarixi, mədəni irslərin məhv edilməsi, sosial infrastrukturların yer üzündən silinməsi və daha nələr-nələr barədə danışırıq, sadəcə, bəzi xatırlatmaları bir daha etmək tam yerinə düşərdi.

Bu gün boğazlarını və beşinci nöqtələrini yırtan daşnak mənsubları, eləcə də onların havadarları (təəssüf, çox təəssüf ki, belə havadarlar Azərbaycanda da var və onlar bu gün özlərini “ana müxalifət” adlandıran AXCP, “Milli Şura” tipli qurumların saxtakar liderləridir) bilməlidirlər:

1.Şuşa şəhərinin əhalisi etnik təmizləmə və işğala qədər 98% azərbaycanlılardan ibarət idi.

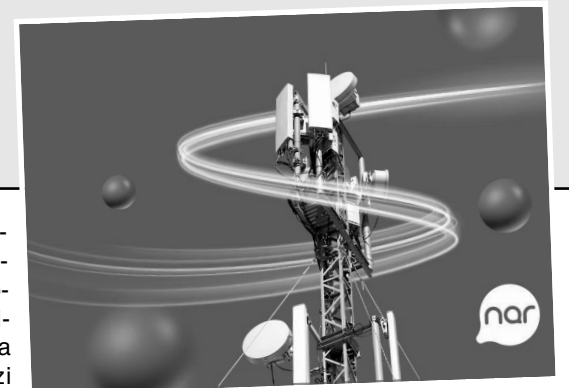
2.Şəhərin işğaldan sonra ermənilər qeyri-ədalət və qanunsuz yollarla azərbaycanlıların evlərini, mənzillərini ələ keçirirdilər, üstelik, divar və qapılarına “tutulub”, deyə yazaraq öz mürdar soyadlarını həkk edirdilər.

3.Azərbaycan Ordusu qədim mədəniyyət şəhərimizi işğaldan azad etdikdən sonra Ermənistan ordusu şəhəri kütləvi top və raket atəşlərinə məruz qoymaqla oraya nəhəng zərər vurublar. Buradan bir daha aydın olur ki, ermənilər üçün Şuşa maraqlı deyil, hətta ümumiyyətlə şəhərin taleyi onları narahat etmirdi. Yəni düşmənlər şəhəri tamamilə dağıdıb-məhv etmək üçün hazır idi.

4.Bu gün qalib Azərbaycan köhnə və yarasız sovet binalarını sökür ki, onların yerində müasir çağımıza cavab verən yeni, gözəgəlimli və keyfiyyətlilərini tiksin. Halbuki, ermənilər işğal dövründə bir dənə də olsun bina, məktəb və sə yeni infrastruktur tikmədilər.

5. Bütün bunlarla yanaşı, Qarabağ separatçıları “Azərbaycanlılar erməni evlərini dağıdırdı” bağırtılarını dünyaya, el-ələmə car çəkməklə, əslində özlərini daha çox ifşa etmiş olurlar. Yəni ifşa faktları qeyd olundu və əlavə şərhə də ehtiyac-filan qalmır.

Lakin hər dəfə bu kimi hallarla qarşılaşarkən daha da aydın olur və isbatlanır ki, istər erməni separatçıları olsun, istərsə də daşnak xislətli digər erməni mənsubları olsun - onlar insanlığın, bəşər övladının ya üz qaralarındırlar, ya da qaralıq qüvvələr tərəfindən insanlığa urcah olunmuş, insan cildinə girmiş izaholunmaz məxluqlardırlar. Belələri üçün heç bir dəyər, şərəf, ruhi dəyər deyilən amillər mövcud olmayıb, indi də yoxdur. Həqiqətən də dünyanın bu vaxta qədər onları üzərində daşması təəccüb doğurur.

“Nar” 50-dən artıq yeni baza stansiyası quraşdırmaqla şəbəkəsini daha da genişləndirib

Bütün ölkə ərazisində şəbəkəsini genişləndirməklə, əhalini yüksəkkeyfiyyətli və sürətli internetlə təmin etməyi hədəfləyən “Nar” 2021-ci ilin altı ayı ərzində 50-dən artıq yeni baza stansiyası quraşdırıb. Ölkədə LTE/LTE-A texnologiyalı baza stansiyalarının sayının artması nəticəsində “Nar”ın 4G istifadəçilərinin sayı 28% yüksəlib.

Bundan başqa, LTE texnologiyası ilə ötürülən data trafikinin həcmi 23% çoxalıb.

Qeyd edək ki, “Nar” bu il işğaldan azad edilmiş bölgələri də öz şəbəkəsi ilə təmin etməyə başlayıb. Artıq Şuşa şəhəri, Hadrut yolu da daxil olmaqla Xocavənd və Cəbrayıl rayonlarında 2G, 3G və 4G texnologiyalı baza stansiyaları

işə salınıb. Qeyd edək ki, “Nar” 8780-dən artıq baza stansiyası ilə ölkə əhalisinin 99,9%-ni, ölkə ərazini 90%-ni şəbəkə ilə əhatə edib.

“Azerfon” şirkəti (“Nar” ticarət nişanı) 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı

şirkətlərdən birinə çevrilib. “Nar” ticarət nişanı Azərbaycanın zəngin mədəni və tarixi irsinin çağdaş həyatla bağlılığının rəmzi olaraq seçilib. “Nar” ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim edib və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə verib. 2017-ci ildə keçirilmiş mobil rabitə şəbəkələrinin müqayisəli testlərinə əsasən “Nar” şəbəkəsi mobil zəng xidmətlərinin gös-

tərilməsi üzrə ölkədə ən yüksək nəticəyə nail olub. Sınaqları test xidmətləri üzrə müstəqil beynəlxalq şirkət olan “P3 Communications” keçirib və sınaq metodologiyası əhatəli xidmətlər üzrə müştəri təcrübəsinə əsaslanıb.

Ermənistan 44 günlük ikinci Qarabağ müharibəsində sarsıdıcı məğlubiyyətə uğramasından sonra özünün ənənəvi metoduna-terror fəaliyyətinə üstünlük verməyə başlayıb və bu məqsədlə yeni terror təşkilatı qurub.

"İki sahil" Virtualaz.org-a istinadən xəbər verir ki, bu haqda Türkiyədə fəaliyyət göstərən Əsassız Soyqırım İddiaları ilə Mübarizə Dərnəyinin (ASİMED) başqanı Savaş Əyilməz bildirib. O, ermənilərin yeni terror təşkilatının "Hərbi Vətənpərvərlər Məktəbi" ("Poga") adı altında fəaliyyət göstərdiyini deyib.

"Ermənistan 27 sentyabr 2020-ci ildə başlayan və 44 gün davam edən Qarabağ savaşında çox ağır məğlubiyyətə uğrayaraq tarixi vətənlərindən vaz keçməyib və qlobal güclərin yönləndirməsi, dəstəyi ilə yenə də çıxış yolunu terror təşkilatlarında axtarmağa başlayıb. Qarabağı yenidən geri almaq xəyalları ilə qurulan "Hərbi Vətənpərvərlər Məktəbi" adlı bu terror təşkilatı 2021-ci il martın 29-dan etibarən fəaliyyətə başlayıb və məktəb adı altında bu təşkilata fərqli yaş qruplarından erməniləri toplayaraq onlara hərbi təlim keçirlər", - Savaş Əyilməz bildirib.

ASİMED başqanı iddia edir ki, bu təşkilatın fəaliyyəti radikal erməni millətçiliyinə və türk düşmənçiliyinə söykənir. Və hər fürsətdə erməniləri yeni müharibəyə çağırır. "Türklər hər zaman düşməndir", "Zəif olmağa haqqımız yoxdur", "Böyük güc olaq və məğlub olmayacağımızı dünyaya sübut edək", "Bir daha güclü olmağa və xalq-orduya çevrilməyə məhkummuş" kimi şüarlar irəli sürür.

Savaş Əyilməzin dediyinə görə, bu məktəbdə təlimlərə qatılanlardan haqq tələb edilmir, üstəlik onun fəaliyyətini sosial şəbəkələrdə təbliğ edənlərə 100 dollardan artıq pul verilir. Təşkilat silah-sursat əldə etmək, təlimatçıları işə götürmək, səyahət və digər xərclər üçün tutarlı maliyyə vəsaitlərinə malik olmağı qarşıya məqsəd qoyub. Və Əyilməz bildirir ki, məktəbin maliyyə mənbələri əsasən xaricdəki erməni diasporunun nümayəndələri, o cümlədən ABŞ-in Kaliforniya ştatında səhiyyə sektorunda fəaliyyət göstərən erməni əsilli biznesmen Vrej Qriqoryandır. Bundan başqa məktəb PKK və "Asala" terror təşkilatlarından da maliyyə dəstəyi alır. Avropa və Yaxın Şərqi ölkələrindən muşdluları cəlb edir.

"Muşdlulara pulsuz hərbi təhsil və təlimlə yanaşı maddi dəstək də verirlər. Terror təşkilatı yaşı 18-55 arasında olan bütün Ermənistan vətəndaşlarını və digər ölkələrdən olan erməniləri Türkiyə və Azərbaycana qarşı döyüşməyə çağırır", - Savaş Əyilməz belə deyib.

ASİMED başqanının məlumatına görə, "Poga" hətta təşkilatın fəaliyyətinə cəlb olunanların Moskvadan Yerevana birbaşa uçuşları üçün bilet pulunu da üzərinə götürəcəyini bildirir. Təşkilat təbliğatında erməniləri inandırmağa çalışır ki, Azər-

Ermənistanda yeni terror təşkilatı yaradıldı: məqsəd Qarabağdır

baycanın və Türkiyənin məqsədi "bütün Ermənistan torpaqlarını işğal etmək, erməniləri yer üzündən yox etməkdir". Ona görə də hər bir erməni savaşa hazır olmalıdır. Bildirilir ki, məktəbdə keçirilən təlimlərdə müxtəlif odlu silahlardan istifadə, əlbəyaxa döyüş və bıçaqla döyüş, partlayıcıların hazırlanması və tətbiqi, çətin relyef və iqlim şərtlərində həyatda qalmaq vərdişləri aşılanır. Məktəb ilin dörd mövsümünə uyğun təlimlər keçir və 90 günlük proqram çərçivəsində o cümlədən nəzəri dərslər keçirilir.

ASİMED başqanı "Poga"nın yeni təlim kurslarının avqustun 1-dən fəaliyyətə başladığını iddia edir.

"Bu təşkilat ermənilər üçün də böyük təhdid təşkil edir və gələcəkdə Ermənistan daxilində ciddi problemlərə yol açacaq. Məktəbdə təlim keçənlər onlar kimi düşünməyən ermənilərə

ri də düşmən hesab edəcəklər, onlara qarşı hərəkətə keçəcəklər. Birinci Dünya Müharibəsindən əvvəl və sonra Osmanlı dövləti daxilində fəaliyyət göstərən erməni terror təşkilatları sadəcə türkləri deyil, onlara dəstək verməyən erməniləri də qətlə yetirirdi", - o bildirib.

Savaş Əyilməz Ermənistanda fəaliyyət göstərən bu təşkilatla bağlı Azərbaycanı və Türkiyəni çox diqqətli olmağa çağırır.

Qeyd edək ki, Ermənistanda fəaliyyət göstərən "Hərbi Vətənpərvərlər Məktəbi" ("Poga") adlı təşkilat barəsində rusdilli erməni mənbələrində hər hansı məlumat rast gəlinmir. Bundan əvvəl Ermənistanda VOMA adlı terror-yönümlü təşkilatın fəaliyyət göstərdiyi məlum idi və həmin təşkilata birinci Qarabağ müharibəsi zamanı erməni kəşfiyyat batalyonunun komandiri olmuş Vova Vartanov başçılıq edir.

Övladımızın dost seçimi: qız-oğlan dostluğu nəyə səbəb olur?

Ekspertlər uşaq tərbiyəsində nəzərə alınması vacib məqamları izah edirlər

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

*Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın
İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə
"Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin
işıqlandırılması" istiqaməti
çərçivəsində hazırlanıb.*

Cəmiyyətdə var ola bilmək, bütün problemlərə sinə görə bilmək, həyatımıza, yaşayışımıza bir az da maraq qatma bilmək üçün, sevincimizi və kədərimizi bölüşə biləcəyimiz yaxınlara, ən çox da sadıq dostlara ehtiyacımız var. Bəzən valideynlərimizə, qardaş-bacımıza deyə bilmədiklərimizi dostlarla bölüşürük. Əsl dostluqlar isə asan yaranmır, daha dəqiq ifadə etsək, asan qazanılan dostluqların ömrü uzun olmur. Bizdə bir el məsəli var, "dostunu göstər, sən kim olduğunu deyim". Çünki çevrəndəki insanlar bir növ sənə pasportundur.

nümunə olmasını demək deyil, əksinə, bu, lazımdır. Lakin burada müəyyən məqamlar nəzərə alınmalıdır. Yetkinlik dövrünə qədəm qoyan bir yeniyetmə üçün dost hər şeydən və hər kəsdən önəmli olur. Evdə onu tənqid edən, daima nəsihət verən ailədənə, dostu ilə zaman keçirməyi üstün tutur.

öz psixologiyasından asılıdır: "Oğlanların yetişdirilməsində, tərbiyə edilməsində ataya daha çox ehtiyac olur. Çünki oğlan uşağı anasından hər şeyi soruşa bilmir və bu zaman atasının anlayışına ehtiyac duyur. Eləcə də, qız uşaqlarında, əksinə.

Qız və oğlanlar istər fiziki-bio-

Valideynlər uşaqların dostu olmalıdır?

Psixoloqlar deyir ki, yoldaşlıq və dostluq əlaqələri çox əhəmiyyətlidir. Ona görə də, valideynlər övladlarının bu duyğuları öyrənməsini, doğru dostlar seçməsinə və həqiqi dostluqlar qurmasına diqqət göstərməlidirlər. Həyatımız boyu dost dediyimiz insanlar çox olur. Əvvəllər uşaqlıq (bağça, məhəllə və məktəb) yoldaşlığı, sonralar gənclik (tələbəlik və iş yoldaşları) ilə əvəzlənir.

Təxminən 3 yaşına qədər oyun oynamaq üçün başqa uşaq, dost axtarmayan və daha çox öz oyuncaqları ilə oynamağı sevmən uşaqlar 3 yaşından sonra dost-yoldaşa maraq göstərir. Övladımız bu yaşda bəzi uşaqlara qarşı mülayim olur, bəzilərində aqressiv münasibət göstərir və dostluğa da beləliklə başlayır. 3-6 yaş dövründə uşaqlar məktəbəqədər təhsil zamanı və ya yaşadığı mühitdə özünə oyun yoldaşları, dostlar tapır.

Dövrümüzdə bir çox valideyn "övladımın dostu mənəm" deyərək düşünərək övladının çevrəsində yaşadıklarının olmasına izin vermir. Bu cür valideynlər hər dəqiqə övladlarının yanında olmağa çalışır, hər addımda dostların zərərindən bəhs edir, pis yoldaşların əhatəsində zərərli vərdişlərə qurşanan yaşadıklarının misal çəkir. Uşaqlarının pis vərdişlər öyrənib zərər görməsindən çəkinən valideynlər hesab edirlər ki, bu yolla övladlarını bütün zərərli vərdişlərdən qoruya bilərlər.

Bütün bunların nəticəsində uşaq və yeniyetmələr yaşadıkları ilə aralarında həmişə sədd qoyurlar, ətraflarındakı bütün yaşadıklarını ona zərər verəcək zənn edirlər. Belə uşaqlarda güvən hissi zəif olur.

Təbii ki, bunları yazmaqda məqsədimiz belə valideynlərin pis

Psixoloq: Cinsi fərqlilik mütləq diqqətə alınmalıdır, amma...

Psixoloq Aydın Əsədov deyir ki, övladımızın dostu, yoldaşı olmağa çalışmalıyıq, amma ifrat dərəcədə yox: "Övladımıza dostlar seçməyə, yeni yoldaşlarla münasibət qurmağa imkan yaratmalıyıq. Daima valideyn qoruması altında olan uşaqlar heç vaxt həyatda özünü təsdiq edə bilmir. Çünki əminlik hissi olmur. Ətrafında biriki tanıdığı olur, amma onlarla dost deyil, sadəcə, tanış biri kimi münasibət saxlayır.

Valideynlər həmişə çalışsınlar ki, övladlarının ətrafında savadlı, bilikli və tərbiyəli ailə uşaqları olsun. Bu, normal istəkdir. Amma çalışmaq lazımdır ki, bu kimi dostları övladınız özü seçsin. Yeni, siz onu nə cür insanlarla dost olmaq barədə doğru yönləndirə bilsəniz, o da sizin ürəyinizcə olan dostlar seçəcək".

Ekspertin fikrincə, uşaqların inkişafı ailədə aldığı tərbiyədən, ətraf mühitdən və birbaşa olaraq

loji cəhətdən, istərsə də düşüncə tərzinə görə bir-birindən fərqlidir: Böyümə və tərbiyə müddətində bu fərqlilik mütləq diqqətə alınmalı, ayrı-seçkilik edilməməlidir.

Cinslər arasında fərqlilik və uyğunluqlar

Bu gün ən çox müzakirə edilən mövzulardan biri də iki cinsin dostluğudur. Forumlarda, sosial şəbəkələrdə, eləcə də yeniyetmələrin öz aralarında həmişə bu barədə qızgın mübahisələr gedir.

Maraqlıdır ki, məktəbəqədər təhsil müəssisələrində- bağçalarda kiçik yaşlı uşaqlar seçim etmirlər, oğlan və ya qız fərq etmir, kimlə dostlaşsa, sözü tutsa onunla da oynayır, yoldaşlıq edir. Amma bu seçim çox vaxt məktəbdə dəyişir.

Birinci sınıfdan qızlar qızlarla, oğlanlar isə oğlan uşaqları ilə dostluq edir. Bizim cəmiyyətdə oğlanlarla oturmaq qıza və yaxud da əksinə, qızlarla yoldaşlıq edən oğlanlara dırnaqarası baxırlar. Psixoloqlar bu duruma birmənalı yanaşmırlar.

Belə ki, qızların uşaqlıqdan oğlanlarla yoldaş olmasının tərəfdarı olan psixoloqlar bunu cinslər arasındakı həmrəylik və barışıqın təməli hesab edir. Amma bir çox psixoloqlar da deyir ki, kiçik yaşlardan qızlarla oturmaq-duran oğlanın düşüncəsində, psixologiyasında müəyyən qədər uyğunluq yaranır. Ya da əksinə, oğlanlarla dostluq edən qızlar "oğlansayağı" olur.

Pedaqoq: "Valideyn və müəllimlər birgə məsuliyyət daşıyır"

Pedaqoq İbrahim Cəfərov bildirir ki, əgər yeniyetmə və gənc ailədə uşaq yaşından normal tərbiyə alıbsa, heç vaxt yalnız yola düşməz. Valideynlər heç bir halda övladına mənfəət təsir edəcək bir addım atmazlar, valideyn məsləhəti hər yaşda yararlıdır. Hesab edirik ki, valideyn yönləndirməsi vacibdir".

Pedaqoq hesab edir ki, qızlarla oğlanların münasibətlərinə həm valideynlər, həm müəllimlər ciddi diqqət etməlidirlər: "Biz pedaqoqlar tədrisdən əlavə, həm də belə məqamlara diqqət edirik. Qız şagirdlərlə daha diqqətli davranırıq,

amma oğlanlarla da cinsi xarakterə uyğun davranır, fərqli münasibət qururuq. Onların arasındakı münasibətə isə daha çox diqqət göstəririk. Çünki onlar bir sınıfdə təhsil alırlar və aralarındakı münasibət normal və qaydalara uyğun olmalıdır".

İbrahim Cəfərov deyir ki, uşaqların sağlam tərbiyəsi üçün valideyn və müəllimlər birgə məsuliyyət daşıyır: "Bəzən bir sıra xarici cəmiyyətlərdən nümunə gətirirlər ki, onlarda uşağa ciddi nəzarət edilmir, sərbəst buraxılır. Deyilir ki, uşağa 14 yaşdan sonra nəse diqtə etmək doğru deyil. Mən bu məsələ ilə razılaşmıram. Bu, o cəmiyyətlərə aid ola bilər ki, orda hər şey normal olsun, heç bir pis vərdişlər, təhlükəli meyillər olmasın. Həm valideynin, həm də müəllimlərin borcudur ki, bu məsələdə daha diqqətli olsunlar, uşaqları kənar təsirlərdən mümkün qədər qorumağa çalışsınlar".

Sosioloq: "Davranışın kökündəki səbəb ailədən qaynaqlanır"

Sosioloq Leyla Məhərrəmov deyir ki, uşaqlar o zaman həqiqi dostluqlar qura bilər ki, o öz şəxsiyyətini dərk etsin: "Bu proses isə yeniyetməlik dövründə, 15 yaşdan etibarən başlayır. 20 yaşnadək belə davam edir. Bu prosesə ətraf mühit, yaşadığı ölkə və cəmiyyət də böyük təsir edir.

Təbii ki, insan ömrünün axırına qədər dostlar qazanır, müxtəlif yaşlara yeni dostları olur, amma ümumilikdə götürəndə 15-20 yaş arası qazanılan dostluqlar ilk olduğu üçün möhkəm olur".

Sosioloq deyir ki, indi məktəbli qızlarla oğlanlar arasında çox isti münasibət var: "İndi uşaqlar əvvəlki kimi düşüncülər. Bizim dövrümüzdə oğlanlar oğlanlarla, qızlar da qızlarla dostluq edirdi. İndi qızlarla oğlanlar rahatca dostlaşırlar və bəzən gərəkdindən də yaxın münasibətdə olurlar. Bu da bəzi hallarda evliliklə nəticələnə bilər, bir çox hallarda yaxşı nəticəyə gətirib çıxarmır".

İstənilən halda yoldaşlıq və dostluğa həyatımızın hər dövründə ehtiyac duyuruq və bu dostluqların bizə zərər verməməsi, sonradan peşmanlıq hiss etməmək üçün "yüz ölçüb bir biçmək" məsələinə uyğun davranmaq da vacibdir.

Lalə Mehralı

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

10 avqust

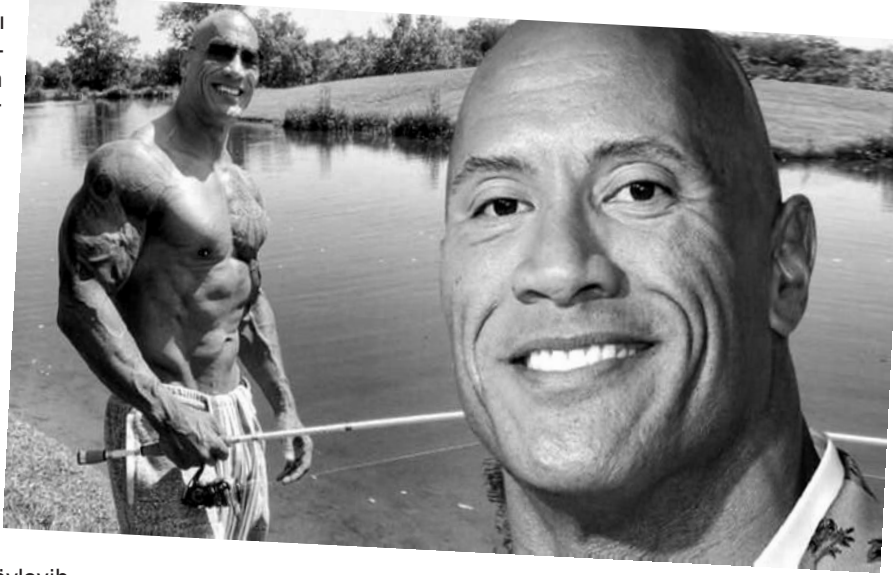
Aktyor danışdı: “Gündə 3 dəfə çimирəm”

Son zamanlar vanna otağı vərdişləri ilə təəccübləndirən bəzi məşhurların açıqlamalarından sonra, məşhur aktyor Dwayne Johnson “pis qoxululardan biri ola bilməyəcəyini” və gündə üç dəfə çimirdiyini söyləyib. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, son zamanlar bəzi məşhurlar maraqlı vanna vərdişləri ilə ön plana çıxıb. Məşhur aktyor, “Qaya” ləqəbli Dwayne Johnson, vanna otağı vərdişlərindən də danışdı.

49 yaşlı ABŞ aktyoru, müntəzəm olaraq vanna qəbul etmədiyini söyləyən məşhurlardan sonra “Twitter”-də pərəstişkarlarının suallarını cavablandırarkən “pis qoxululardan biri ola bilməyəcəyini” söyləyib.

Johnson gündə üç dəfə yuyunduğunu və “Yuyunmayan məşhurların əksiyəm?”, ifadəsini işlədib. Məşhur aktyor səhər yataqdan qalxanda soyuq duş aldığı, idmandan sonra isti duş qəbul etdiyini və işdən evə qayıdanda isti vanna qəbul etdiyini bildirib. Üç uşaq atası olan aktyor, “Üzümü, bədənimə yuyuram, kisələnimə və duşda mahnı oxuyuram” deyə yazıb.

Qeyd edək ki, Mila Kunis, Ashton Kutcher, Kristen Bell və Dax Shepard yaxınlarda hər gün nizamlı vanna qəbul etmədiklərini açıqlayan məşhurlar idi.

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

Məşhur aktrisa yardım istədi

Aktrisa Sinem Kobal 14 avqustda ad gününə hədiyyə yerinə Haytap'a (Heyvan Haqları Federasiyası) yardım istəyib. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, aktrisa bunu meşə yanğınları üçün istədiyini deyib.

O, “Bütün ürəyim və ən xoş arzularım ölkəmizin gözəl meşələrində, insanlarımızda və yanğın bölgələrimizdəki heyvanların yanındadır. Həyatımızı xilas etmək üçün çox çalışan HAYTAP-ın dəstəyimizə ehtiyacı var” söyləyib.

Ayşən Vəli

40 dərəcəyədək isti olacaq

PROQNOZ

Avqustun 10-da gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Şimal küləyi gündüz cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq.

Abşeron yarımadasında gecə 24-28° isti, gündüz 34-38° isti, Bakıda gecə 26-28° isti, gündüz 36-38° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi normadan aşağı 755 mm civə sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət 60-65 %, gündüz 30-35 % olacaq.

Abşeron çimərliklərində gözlənilən hava şəraiti şimal küləyi gündüz cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq. Dəniz suyunun temperaturu şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pırşağı, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) 27-28° isti, cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) 28-29° isti olacaq. Avqustun 10-da Abşeron yarımadasında isti hava şəraiti fonunda zəif küləklərin üstünlüyü və günün bəzi saatlarında havada yaranan durgunluq meteohəssas insanlar üçün əlverişsizdir.

Azərbaycanın rayonlarında əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi dağlıq ərazilərdə şimşək çaxacağı, qısamüddətli yağış yağacağı ehtimalı var. Şərq küləyi bəzi yerlərdə aralıq güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 22-27° isti, gündüz 35-40° isti, dağlarda gecə 15-20° isti, gündüz 23-28° isti olacaq.

Xəbərdarlıq: Keyfiyyətsiz və natəmiz gün eynəkləri gözdə virus xəstəlikləri yaradır

Araşdırmalara əsasən, görmə qabiliyyətini zəiflədən amillərdən biri də sertifikatlaşdırılmayan, həkim tərəfindən təyin edilməyən gün eynəkləridir. Keyfiyyətsiz və natəmiz gün eynəkləri gözdə müxtəlif virus və xərçəng xəstəliklərinin yaranmasına səbəb olur. Viruslardan qorunmaq üçün eynəkləri təmiz saxlamaq lazımdır.

Həkim-oftamoloq, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Yazgül Abdıyeva AZƏRTAC-a keyfiyyətsiz gün eynəklərinin fəsadları barədə danışdı.

Həkim-mütəxəssis bildirib ki, keyfiyyətsiz gün eynəkləri gözün bülluruna mənfi təsir göstərərək katarakta xəstəliyinin yaranmasına səbəb ola bilər: “Bu xəstəliyin eynək və dərman vasitələri ilə müalicəsi mümkün deyil, yetişmiş kataraktadan xilas olmağın yeganə yolu cərrahi əməliyyatdır. Keyfiyyətsiz eynəklərdən istifadə etməmək üçün həkim tövsiyəsi ilə düzgün dioptriyalı gün eynəkləri alınmalıdır”.

Onun sözlərinə görə, mənşəyi məlum

olmayan eynəklər də gözə üçünlər olduqca ziyanlıdır: “Bundan başqa, viruslardan qorunmaq üçün eynəkləri təmiz saxlamaqdan ötrü gigiyenik qaydalara əməl etmək və düzgün təmizləmə texnikasından istifadə etmək lazımdır. Bütün növ eynəklər gözə hansısa virusun düşməməsi üçün hər gün istifadədən əvvəl və sonra maye-sabunla və su ilə yuyulub təmizlənməlidir. Spirt tərkibli dezinfeksi-

yaedici məhlullar eynəklərdə müalicə məqsədilə təyin olunmuş örtükləri zədələyir. Ona görə də, təmizlik üçün yalnız eynəyin gigiyenası üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi məhlullardan istifadə etmək məsləhətdir. Həmçinin bilmək lazımdır ki, şübeşə zədələmiş eynək-

lər keyfiyyətsiz hesab edilir. Çünki ultrabənövşəyi şüalar eynəyin cızılmış hissələrindən gözə birbaşa təsir göstərir. Zədələnmiş eynəklərdən istifadə məsləhət görülmür”.

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet “Səs”in komputer mərkəzində yayılır, səhifələnilir.

“Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzarTAC, SİA informasiya agentliklərinin
məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600